Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 112 (14223) | 1976 оной майн 13, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

АБШАГАЙГААР ЖАЛЛАХА, ДЭБХИТЭЙГЭЭР АБААДАХА

...хозниггууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Газар ...агай ба мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ...дөө худалдалга бүри ехэ болгохын түлөө социа... мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэгты! Хабарай полевой ...эри эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ, 1976 ондо ехэ ...абаха ябадал туйлагты!»

...өө ажахын үйлэдбэриин нэгэ гол шухала хүдэлмэ... ...хын урда тээхэнэ Майн нэгэнэй hайндэртэ зо... Уряанууд соогоо түрэл партимнай Центральна ... иимэ лозунг тунхаглаа hэн. Энэ уряада харюу ... республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ...ническэ эгээл таарама саг соо, түргэн шамдуу... эрхим шанартайгаар энэ жэлэй хабарай тарилгые дүүргэхын түлөө эрид шууд тэмсэжэ байна.

...арай полевой хүдэлмэридэ колхозууд болон совхо... ...таряашад жэгдэрэн оробо. Газараа шанаржуулан ...нхэтээ нэгэн хамта эртын ороohото болон тэ... ...ургамалнуудые тарижа байна. Арбадахи түсэбтэ ...жэлэй түрүүшын жэлдэ республика дотор дунда ...гектар бүрhөө 11—12 центнерhээ доошо бэшэ ...хуряажа, гүрэндөө 100 мянган тоннohoo бага бэ... ...hо худалдаха, талха тарянай зүйлөөр ажахы бү... ...доторой хэрэглэмжые бардам хүрэхөөр хангаха гэ... ...зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ үндэhэ ...эгээл энэ сагта табигдажа байна бшуу.

...ар иимэhээ республикын хүдөө нютагуудай ажал... ...түбхын түрүүндэ механизаторнууд газар тарялан... ...дуктнуудые элбэгээр абаха, өөрынь үнэ сэн хям... ...талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараална, хаба... ...гын бүхы хүдэлмэринүүдые hайнаар бүтээхын тү... ...допо. Бүтээсэ ехэтэй ажалай, хүдэлмэриин эрхим ...түлөө социалис мүрысөөн ажахы, бригада, отряд, бүхэндэ хабарай тарилгын хүдэлмэриин эхилhэн ...н үдэрhөө үргэнөөр дэлгэржэ байна.

...низаторнуудай дунда социалис мүрысөө эмхид... ...тарилгын хүдэлмэридэ хабаадагша бүхэнэн hайнаар ...арга боломжо хангаха, ажалай журам бэхижүүлхэ ...партийна олон организаднууд хэмжээнүүдые ...Тиигэхэ уялгатайшье. Таряашадай ажалай эршэ ...хүгжөөхэ, тэдэнэй дунда ниитэ политическэ хүдэл... үргэнөөр ябуулха, коммунистнуудай түрүү ябаха ...дээшэлүүлхэ хэрэг хадаа ажахы бүхэнэй партий... ...изациин гол анхаралаа хандуулхэ шухала асуу...

...арай тарилгын хүдэлмэридэ коммунистнуудые ша... ...олоор хабаадуулха, тиигэжэ партийна нүлөө ур... ...социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэхэ, ниитэ по... хүдэлмэри ябуулха асуудалнуудта Хэжэнгын ...зарим совхозуудай парткомуудай, партийна эхин ...цинуудай анхаралаа бодомжотойгоор хандуулжа ...инь hайшаамаар. Энэ талаар тусгаар хэмжээ... ...нүүдые саг соонь хараалаад, тэдэнэээ хүсэндэнь ...тула оролдолго гаргана.

...энь, «50 лет Октября» совхозой хоёр отделениин ...но-тарян ажалай бригада бүхэндэ саг зуурын ...ба бүлэг байгуулагдаа. Тэдэнэр коллективэйнгээ ...ниитын байдалай түлөө харюусалгатай. Тии... ...hаа гадна, бүлэгэй коммунистнууд мүрысөөнэй ...йда жагсана, ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, бу... жэшээ харуулна. Жэшээнь, 2-дохи отделениин ...ын партийна бүлэгые учётчик Б. О. Жамбалова ...но. Тэрэ өөрөө социалис мүрысөөнэй дүн гарга... ...схохо, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэг ...на. «К-700» түхэлэй трактор жолоодогшо С. Б. ...ов газар хахална. Тиихэдээ 14 гектар газар эл... нормотой hаа, 20—22 гектарта хүргэнэ. Трак... Б. Вафин «ДТ-75» трактораа баhал бүтээсэ ехэ... ашаглана. Мастер-наладчик Х. Ахмедзяновай ...рнhөө бригадын бүхы техникын байдал дулдыда...

...ын совхозой тракторно-тараан ажалай бригада ...эмхидхэгдэhэн партийна бүлэгүүдые бригаднрай ...а, КПСС-эй райкомой гэшүүн А. К. Елистратов, кукурузашадай нэгэн Д. И. Грешилов гэгшэд ...но. Тэдэнэр партийна даабаридаа харюусалгатан... ...алзалтэйгээр хандана гэжэ КПСС-эй райкомhoo ...эдээсэнэ. Хабарай тарилгын ажалан али зэргын ...усалгатай, удха шанартай байhые гүн сэдьхэл... ...эрэн габшагайгаар хүдэлжэ, коллективэйнгээ нии... ...байдалда эдэбхитэнгээр хабаадалсажа ябаhан ...стнууд нютаг бүхэндэ олон. Энэ ехэл hайн, со... ...татамаар жэшээтэ хэрэг мүн гээшэ.

...бликымнай ажахы бүхэндэ алибаа ургамалнуудай ...абалга адли жэгдэ бэшэ байhаар. Энээнэй гол ...ын хадаа газар тарялан эрхилхэ хүдэлмэриин ...брагүйгөөр ябуулагдадаг, газарай хүрьhэнэн ша... ...эр элдүүрилэгдэдэг, тарилын муутаар хэгдэдэг, ...харууhалгада анхаралай багаар табигдадаг байhан болоно. Эдэ дутагдалнуудые огтолон усадхаха зо... ...саашадаа газар тарялан эрхилхэ хэрэг үндэ... ...пайжаруулхын, поли дээрэхи хүдэлмэриин шанар ...үлхын тула поли бүхэндэ Шанарай тэмдэг олго... ...социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС ...м, республикын Министрнүүдэй Совет тусхай тог... ...гажа, олоной hонорто соносхоо.

...бүхэндэ Шанарай тэмдэг олтохын түлөө социалис ...н хадаа республикын колхоз, совхозуудай пар... организацинуудай, хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэл... бүхы механизаторнуудай харюусалга шангадхаха, ...шадабари дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүр... ...анинь элитэ. Иимэ шухала зорилго хүсэндэнь ...тула партийна организаци бүхэн бодото хэмжээ ...абаха, энэ хүдэлөөндэ түбхын түрүүндэ комму... ...дые үргэнөөр хабаадуулха, тэдэниие ёhотойл замай ...н болгохо хүдэлмэри ябуулха уялгатай.

...ын хүдэлмэриин ябаса улам эршэдэжэ байна. ...хүсэеэ, мэргэжэл шадабаряа, арга боломжонуудаа ...ын ургаса хуряажа абаха хэрэгтэ зорюулха гээшэ ...совхозуудай парторганизацинуудай, хүдөөгэй ...стнуудай мүнөөдэрэйнь дайшалхы зорилго мүн...

...ахи табан жэлэй ...ын жэлдэ Сэлэн... ...гаи XX партсъез... ...эрэмжэтэ колхозой ...аторнууд 8600 ...а таряа тариха ...Совхозой тарялан ...бүхыдөө 10 агрегат ...Мүнөө тарилгын ...хоёр халаанда ...э байна. Агрега... ...дунда Иван Лан... Цыдып Дондопов, ...Кульпанов, Лариса Имеева (Улаан-Үдын хүдөө ажахын институдай гурбадахи курсын студентка) гэгшэд халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Дээдэ-Дэбээн гэжэ газарта тарилгын агрегадууд; колхоз соогоо мэдээжэ болоhон механизатор Цыдып Дымбрылович Дондопов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй хабарай тарилгын халуун хүдэлмэри түлэг дундаа ябана. Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой механизаторнууд, таряашад үндэр баян ургасын үндэhэ hуури табижа байна.

Энэ хабар газарай гэдэмсээр, колхозой механизаторнууд эртэ үглөөнhөө үдэшэ орой болотор газар хахална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой түрүү механизаторнууд (зүүн гарhаа): А. Плюснин, А. Кавизин, В. Некипелов, Д. Р. Смолин.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАП фото.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ОЛОШОРhООР

Манай министерствэдэ hайн шанартай продукци гаргажа, даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг предприятинуудай тоо улам олошорно. Сэлэнгын хилээмэнэй заводой, Баргажанай зэмпищекомбинадай, Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, hайн үрэ дүн туйлана.

Огородой эдеэгээр консервэ хэдэг Кабанскын заводой коллектив байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр министерствын хоёрдохи мүнгэн шан абаа hэн. Энэ коллектив дүрбэ hарынгаа даабариhаа гадуур 16 мянган түхэригэй продукци худалдажа, амжалтаяа улам арьбадхаа. Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай коллектив түрүүшын кварталай дүнгөөр гурбадахи пуури эзэлээ hэн. Эдэнэр дүрбэн hарынгаа даабари үлүүлэн дүүргэв. Сэлэнгын хилээмэнэй заводой коллектив hүүлэй үедэ hайнаар хүдэлнэ. Эдэнэр дүрбэ hарын даабариhаа гадуур 10 мянган түхэригэй продукци худалдажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гаранхай.

Манай министерствын предприятинууд дүрбэ hарын даабариhаа гадуур 255 мянган түхэригэй продукци худалдаhан байна. Саашадаа энэ хэбээрээ хүдэлжэ, амжалтаяа арьбадхахын тула хүдэлмэришэн бүхэн оролдоно.

Л. ЗУЕВА,
Буряадай АССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин министерствын түсэблэлгын таhагай начальник.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭБДИ

Манай «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд ехэнхидээ хүдөө нютагуудта барилга хэнэ. Байрын гэрнүүдые, hургуулиин, сад-яслинуудай байшангуудые hайн шанартайгаар, түргэнөөр барижа, саг болзор соонь ашаглалгада тушааха хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана.

Зэдын, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын колоннонуудай хүдэлмэришэд барилга hайн шанартайгаар хэжэ байдагаараа бэшэнэй дундаhаа шалгардаг. Баргажанай колоннын хүдэлмэришэд байгша оной дүрбэн hара соо 235 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 237 мянганда хүргэжэ, түсэбөөр хараалагдаhан барилгануудые сүм ашаглалгада тушааба.

Нэгэдэлэймнай хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлнэ. Үнгэрhэн дүрбэ hарын дүн хараад үзэхэдэ, хүдэлмэришэднай урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлжэ байна гэжэ хэлэмээр.

П. БУТУХАНОВА,
«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй түсэблэлгын таhагай начальник.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ — ҮНДЭР УРГАСАДА

ОРОЛДОБОЛ, УРГАСА АБТАХА

Загарайн аймагай Онохойн совхозой огородшодой звенос даагша К. Е. СПИРИДОНОВА хөөрэнэ:

— Коммунис партиин XXV съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ нүхэр Леонид Ильич Брежневэй хэлэhэн үгэнүүдынь зүрхэ сэдьхэлдэм тон гүнзэгыгөөр хадуугдаа hэн.

«Ороohо таряа үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ зорилго онсолон табихынгаа хажуугаар, хүдөө ажахын бусад ургамалнуудта анхаралаа hуладхаха ёhогүйбди. Саахарай свёкло, хлопок, овощ, үрэ жэмэс бүри ехээр ургуулдаг болохо хэрэгтэй. Эндэ жэнэ юумэн гэжэ байхагүй. hонгино, мангирые хартаабхаар hэлгэжэ болохогүй, ургамалай тоhоной орондо томадай шүүhэ хэрэглэхэгүйш. Юрэдөөл, совет хүнэй стол дээрэ бүхы юумэн хуу байха зэргэтэй», — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлэhэн байна.

Энэнь маанадта, огородой эдеэ ургуулдаг хүнүүдтэ сэб сэхэ хабаатай гэжэ hананаб. Үнэндөө, бидэ хото город хүдэлмэришэдэй тосхонуудай хүн зониие эрхим шанартай эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, тэрэ тоодо овощёор гүйсэд ханганабди гэжэ хэлэжэ үшөөл шадахагүй байнабди. Сагай уларилан мууhаа, мүн бусадшье шалтагаанhаа боложо, овощ hанаhанда хүрэмэ ехээр ургуулагданагүй бшуу.

Хайшан гээ hаа, огородой ургамалнуудай ургасые эрид дээшэлүүлхэб, эндэ үшөө хэрэглэгдээгүй ямар арга боломжо бииб гэжэ манай огородшод үниинэй бодожо үзэдэг, зүб онол оншыень нэтэрүүгээр бэдэрдэг болоhон юм. Хэнэишье мэдэhээр огородой эдеэн гол түлэб хүнэй оролдолгоор, харууhанай хүсөөр лэ ургадаг ха юм даа.

Өөhэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, hайса хөөрэлдөөд, манай звеногой гэшүүд даажа абаhан 50 гектар газаран га бүхэнhөө дунда зэргээр 270 центнерhээ доошо бэшэ овощ ургуулха гэжэ шиидээ.

Энэ тоое минил таамагаар абаагүйбди. hүүлэй гурбадүрбэн жэлдэ туйлаhан үрэ дүнгөө согсолоод үзэhэн, үшөө юу хэхэ аргатай байhанаа хаража үзэhэн хойноо иимэ уялга абаабди. Би огородшодой звеное дүрбэн жэлэй туршада хүтэлбэрилнэб. Түрүүшынгээ жэлдэ гектарай 90 центнер ургаса абаа hэмди. Тэрэнэй удаадахи жэлдэ гектарай — 200 центнер, 1973 ондо гектарай — 220, харин үнгэрэгшэ жэлдэ гектарай 260 центнер овощ хуряаhан байнабди.

Тиигэжэ саашадаашье манай звеногонхид огородой эдеэнэй ургасые улам дээшэлүүлжэ, овощ ургуулха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид, гурбан жэл соо дүүргэхэ. 1980 он болотор бүхыдөө 3750 центнер овощ абаха түсэбтэй hаа, тэрэнээ 6750 центнертэ хүргэхэ зорилготой.

Нэн түрүүн ямар ажал хэжэ, овощой ургасые дээшэлүүлхэ гэжэ бодонобибди? Огородто ажал ехэ хэрэгтэй ааб даа. Хүсэ хүлhэ hайсахан гаргажал hайн ургаса абахаш.

Бидэ түрүүн газараал hайнаар үтэгжүүлхэ гэжэ үбэлhөө хойшо оролдонобди. Бүхыдөө тэндэмнаа 2 мянган тонно шэбхэ гаргагдаа. Үшөө 60 тонно минеральна үтэгжүүлгэ бэлдэгдэнхэй. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, энэ жэлдэ үтэгжүүлгэ урдынхиhаа hуурагүй ехэ оруулагдахань. Огородоймнай газарые бэрхэ механизатор В. С. Устинов элдүүрилдэг юм. Мүнөө тэрэ газараа үни хахалаад, элдүүрилжэ, буртаг үбhэгүй сэбэр болгонхой, газар уhалха бураздаа, зуруудуудые татанхай.

Хоёрдохи шухала асуудал най гэхэдэ, шэл, плёнко хушалтатай парникта рассада hайнаар ургуулха хэрэг болоно. hайн рассада ургуулжа шадабалнай баян ургаса абаха үндэhэ hуури табигдаха байна. Эндэ эгээл дүршэлтэй бэрхэ огородшод Е. И. Потёмкина, Н. К. Шурыгина, П. П. Спиридонова болон бусад хүдэлнэ. Рассадын үнжэгэн ногоон эшэнүүдэй hайнаар гарахын тула зөөлэхэн шорой бэлдэхэ, саг сагтань уhалха нэмэгтэ тэжээл зүбөөр үгэхэ хэрэгтэй. Илангаяа энэ хабарай хагсуу хүйтэнэй үедэ дээрэлээнь хушаха, бөөмэйлхэ шухала.

Нигээд эдэ үдэрнүүдтэ механизаторнууд бороо оруулдаг хүсэ ехэтэй ДДН-100 түхэлэй гурбан машинаар газарымнай уhалжа эхилхэ юм.

АЖАЛШАДАЙ АША ТУhАДА

Ажалша зоной ажаhуудалда хэрэгтэй hайн шанартай продукци ехээр гаргаха гэhэн зорилго промышленна предприятинуудай урда КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Москвагай «ЗИЛ» автозаводой хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзахадаа, хэлэhэн үгэ соогоо табяа hэн. Энэ талаар манай комбинадта нилээд хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Мүнөө манай комбинат хүдөөгэй ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангаха талаар 120 гаран элдэб юумэ хэнэ. Ганса энэ жэлдэ энэмнай арба гаран зүйлөөр нэмэхэ, тэрэ тоодо хубсаhа арилгаха, будаха, сонхо шэлэлхэ гэхэ мэтэ.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб, уялганууд амжалтатайгаар дүүргэхын тула манай коллектив бүри ехэ оролдолго гаргаха байна. Продукци гаргаха нэгэдэхи кварталай түсэб 103,6 процент дүүргэв, комбинаднай республикын хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангаха министерствын хоёрдохи шанда хүртөө.

В. ТИМОФЕЕВА,
Тарбагатайн хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангаха комбинадай ахамад инженер.

ҮҮСХЭЛ ГАРГАГШАДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын дүрбэн hара дүүрэбэ. Республикымнай промышленна предприятинууд энэ хугасаа соо хэhэн ажалайнгаа дүн гаргажа, саашадаа бүри hайнаар хүдэлхэ гэhэн хараа зорилготойгоор мүрысөөнэй эршые улам шангадхана. Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай коллектив энэ жэлэй эхинhээ габшагай шангаар хүдэлжэ байна. Манай залуу хүдэлмэришэн В. И. Гавриловагай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив арга боломжоёо hайса хаража үзөөд, арбадахи табан жэлэй даабари 3 жэл 8 hарын туршада дүүргэхэ гэhэн үүсхэл гаргаба. Энэ үүсхэлыень комбинадаймнай хүдэлмэришэд hайшаан дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абана. Үдэр хоногой ошохо тума мүрысөөнэй эршэ улам шангадана.

Е. ГОРЬКОВА.

ПРИБАЙКАЛИИН АЙМАГТА

ПРОМЫШЛЕННА предприятинуудай коллективүүд бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадалсан, үнгэрhэн дүрбэн hара соо 10 миллион 465 мянган түхэригэй продукци худалдаха түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэhэн байна.

Бангалай, Итанцын, Еловско леспромхозууд энэ үе соо даабариhаа гадуур 13.200 кубометр модо бэлэдхэhэн, шэрэhэн байна. Итанцын леспромхоз бүхы дээрээ 1 миллион 544 мянган түхэригэй продукци худалдажа, түсэбөө 160 мянган түхэригөөр үлүүлээ.

Сэлэнгын модоной баазын коллектив 123,6 мянган шпала гаргаха түсэбөө 180 мянганда хүргэбэ.

Татауровай авто-заhабарилгын завод 288 мотоор заhабарилба. Түсэбынь 176 байhан.

«ПРИБАЙКАЛЕЦ» колхозой механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ hалхитай хүйтэн байбашье hаань, хабарайнгаа тарилгые шууд түргөөр ябуулна. Майн түрүүшын арбан үдэрэй туршада эндэ хэдэн зуун гектарта шэниисэ, 40 га горох, мүн 106 гектар талмайда малай тэжээл болохо таряанай холисотой ургамал таригдаhан байна.

Энэ колхозой Ажалай Алдар Солын ордента А. А. Шергинэй звеногой механизаторнууд Илалтын үдэрые ажалай амжалтаар угтаа. Түрүү механизаторнууд Н. С. Батурин, П. В. Баташов, Г. Быков гэгшэд хабарайнгаа тарилгые эрхим шанартайгаар ябуулна.

П. ГРИГОРЬЕВ.

ШЭНЭ ТАСС hОНИН

ЭРИД БУРУУШААЛ

Совет эмхи зургаанууд, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд тушаа сионис этэгээдүүдэй зүгhөө гаргагдадаг заналтанууд ба хэрлиа ябуулгануудай Холбоото Штадууд дотор боложо үргэлжэлhөөр байhан тухай СССР-эй МИД-эй нота майн 11-дэ Москвадахи США-гай посольстводо барюулагдаа.

Америкын засагай зургаанууд хэды найдуулбашье, тэдэ хорото ашанууд тушаа үрэтэй хэмжээнүүдые абадаггүй байhыень харуулhан шэнэ баримтанууд нотодотор дурдагдана.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство нотодотороо эрид буруушаал мэдүүлхэтээ хамта шухала хэмжээ абахыень США-гай зургаануудай урда эрилтэ табиба.

СОВЕТ КИНЕМАТОГРАФИСТНУУДАЙ СЪЕЗД

Совет киноискусствые саашадань хүгжөөлгын замуудые, партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр киногой ажал ябуулагшадай үмэнэ табигдаhан зорилгонуудые СССР-эй кинематографистнуудай III съездын делегадууд зүбшэн хэлсэжэ байна. Энэ съезд майн 11-дэ Кремлиин Ехэ ордон дотор нээгдээ.

Нүхэд К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарёв, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, К. Ф. Катушев болон М. В. Зимянинные суглаагшад альга ташалгаар угтаба.

Эдээнтэй хамта мэдээжэ кинематографистнууд, уран мэргэжэлтэдэй холбоонуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, соведүүдэй ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд президиумдэ hууба.

Правлениин нэгэдэхи секретарь Л. А. Кулиджанов совет киноискусствын байдал тухай, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр совет киноискусствын шиидхэхэ зорилгонууд тухай СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной правлениин тоосоото элидхэл хээ.

КПСС-эй XXV съездын документнүүд зохёол бүтээлэй шэнэ онол аргануудые бэдэрэн хэрэглэхэ талаар кинематографистнуудай эдэбхи зориг бадаруулна, иимэ мэргэжэлтын уран бэлигые hал баруулха ба социальна оюун бодолые гүнзэгырүүлхэ ябадалдань туhа хүргэнэ гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тусхайлан тэмдэглээ. Эдэ ушарнууд партиин суртал бодолой гэрэлээр гыгүүлэгдэhэн арад түмэнэй ажабайдалай хүгжэлтые бүри hайнаар мэдэхэ, бүри хурсаар мэдэрхэ хэрэгтэ туhална.

Уран hайханай, документальна, научно-тодорхой кинематографой амжалтанууд ба шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухай hонирхолтой хөөрэлдөөн съезд дээрэ болоно. Мүнөө сагай темэдэ, геройдо бүри ехэ дэлисэтэйгээр, олон ушарта тон шэнэлэhээр хандадаг ябадал совет киноискусствын онсо шэнжэнь болонхой гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Кинематографистнуудай бүхэсоюзна III съезд боложо үргэлжэлhөөр.

(ТАСС).

ЮНКТАДАЙ СЕССИ

НАЙРОБИ. (ТАСС) Худалдаа наймаанай ба хүгжэлтын талаар ООН-эй конференциин (ЮНКТАД) дүүрбэдэхи сессиин майн 10-най үглөөнэй заседани дэлхэйн элдэб оронуудай гүрэнэй ба правительствануудай толгойлогшонорhоо, уласхоорондын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдhээ сессидэ эльгээгдэhэн амаршалганууд соносхогдоо.

Совет делегациин толгойлогшо, гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай амаршалгые заседани дээрэ соносхоо.

АЖАХЫН ТООСООН— АШАГ ОЛЗЫН ЭХИН

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

Минин hанахада, арадай ажахын ямаршье hалбарида үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха хэрэг гансахан коллективүүдэй хүсөөр бэелүүлэгдэхэ бэшэ, мүн жиирэй хүдэлмэришэн, ажалшан, малшан бүхэн энээндэ хубитаяа оруулха аргатай байна. Оруулха уялгатайшье. — Арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб олон миллион совет хүнүүдэй үдэр бүриин оролдосото, оюун бэлигтэ ажалаар дүүргэгдэхэ байна, — гэжэ Л. И. Брежнев КПСС-эй XXV съезд дээрэ үшөө дахин онсолон хэлээ hэн.

Тиимэhээ нам шэнги юрын малшан хүн баhал хэhэн ажални хэр ашаг үрэтэйб, тэрэнээ үшөө hайжаруулха ямар арга боломжотойбиб гэжэ бодожо ябаха зэргэтэй гээд hананаб.

Би хори гаран жэлдэ мал ажалда хүдэлхэдөө, энэ hалбариин бүхы шухала, шиидхэгдэхээр болоhон, элдэб «хүндүүлхэй» асуудалнуудые hайн мэдэхэ болоо хүн аабзаб даа. Тиимэhээ совхозойнгоо мал ажалай хүгжэлтэ тухай эндэ хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлтэйб.

Манай совхоз гурбан жэлэй саада тээ бэеэ дааhан ажахы боложо таhараа юм. Хойто-Гол, Туран, Мон гэжэ гурбан тосхонуудhаа бүридэhэн ажахы болоо. Түрүүшээр hая эмхидхэгдээд байхадамнай, үбhэ тэжээл дутамаг, малай hайн байра хомор байжа, бага бэшэ бэрхэшээл тохёолдоhон юм. Совхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, малшад, таряашад булта ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэдэг болохын тула юу хэбэл таарамжатайб, ямар арга боломжо бииб гэжэ бүхы талаhаань хаража үзөө. Тиигэжэ хоёр жэлэй саана үрэжэл муутай 306 гектар газарта түрүүшынхеэ олон жэлэй ногоон таригдаа. Тэндэhээ жэлдэ гектар бүхэнhөөнь 25 центнер үбhэн хуряагдадаг болоо. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бүхыдоо 600 гаран гектар сабшалан дээрэ таримал hайн юрэ ургуулжа, тэндэhээ үбhэ, сенаж элбэгээр хуряаха зорилго табигдана. Эдэ бүгэдэ биднэ малшадые ехэтэ баясуулна.

Манай эндэхи хадалиг газартай нютагта намар эртэ хүйтэрдэг аад, орооhо тараан урдань ехэ таригдадаггүй байгаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ ойн захаархи модо, шугы бургааhа сэбэрлэжэ, совхоз мүнөө 1300 гектар таряалантай болоо. Малаа хүсэд хүрэхэ таряа талханай зүйлөөр хангахын тула үшөөшье ехэ хэмжээнэй шэнэ газар ашаглагдаха юм. Энэ хүдэлмэри хоёр-гурбан жэлэй туршада хэгдэхээр хараалагдана. Модо, бургааhа сэбэрлэжэ, жэл бүри 200—250 гектар шэнэ газар элдүүрилээд, мүн газар таряалангай культурые дээшэлүүлэн, орооhо таряанай, тэжээлэй таримал ургамалнуудай үндэр баян ургаса абаха зорилго табигдана. Манай таряашад ажахынгаа ахамад агроном Шагжа Осорович Доржиевай хүтэлбэри доро жэл бүхэндэ орооhо таряанай ургасые яhала дээшэлүүлжэ байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ урзанда 950 гектар таряалангай гектар бүриhөө 14 центнер орооhо хуряаhан hаа, харин үнгэрhэн жэлдэ 1106 гектар таряалангай га бүхэнhөө 16 центнер ургаса абтаба.

Үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэхын хажуугаар, совхозоймнай дирекци (директор Д-Н. Н. Шагдуров, парткомой секретарь Б.Д. Лопсонов) нютагайнгаа байгаалиин сагай уларилай орёо бэрхэтэй байдалые хараадаа абажа, мяха ехээр абахын тула тугалаа хүхүүлдэг үнеэдэй гүүртэнүүдые Хойто-Голдо эмхидхэхэ гэжэ шиидээ hэн. Түрүүн казах мяхалиг үүлтэрэй үхэр ондоо тээhээ асараа. Энэ үүлтэрэй мал симменталда орходоо тэжээл бага эдеэд, манай эндэхи нютагай уларилда тааруу, ехэ шэрхи, ходо тобир hайн ябадаг мал байшоо. Эдэ малай эгээл hайн талань юуб гэхэдэ, үдэртөө тэжээлэй 6,5—7 единицын үбhэ эдеэд байгаа hаа, жэл хахадтай болоходоо, тус тустаа 350—360 килограмм татадаг юм. Харин тиихэдэ нютагай үүлтэрэй малые гурбан жэл тэжээжэ, тус бүриинь 3,5 центнерэй шэгнүүртэ хүргэнэбди. Энэ үүлтэрэй үхэрнүүдhээ абтаhан түлнүүдые би гурбан жэлэй туршада харууhалнаб. Эртүүр түрэhэн тугалнууд жэлтэйдээ тус бүридөө 170—180 килограмм татана.

Мяха ехээр, гаргаша багатайгаар абахын тула тугалаа хүхүүлдэг үнеэдэй гүүртэнүүдые нёдондо ажахын тоосоондо оруулха гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд зүб шиидхээ гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, урдань малай шэгнүүр нэмээжэ, центнер мяха абахадамнай хэды мүнгэнэй гаргаша хэгдэнэб, энээнhээ ажахымнай олзо оруулна гү, али гарзада унана гү гэжэ ойлгоогүй hэмди.

Үнэхөөрөө ажахын тоосооной алишье талаараа ашаг үрэ ехэтэй байhаниие өөрынгөө ажалай дүнгүүдhээ тобшолол хэнэб. Жэшээнь, ажахын тоосооной даабариин ёhоор түрүүн 60 үнеэд, 60 гектар сабшалан, нэгэ морин, шарга, тэргэ манда даалгагдажа үгтэhэн юм. Суг ажалладаг нүхэр Семен Аюшеевтээ үнгэрэгшэ жэлдэ сабшалангайнгаа гектар бүриhөө 10 центнер үбhэ, үнеэн бүриhөөнь тугал абаха, жэлэй туршада тугал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 700 граммаар нэмээхэ уялгатай байгаабди.

Энэ харюусалгатай зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тула яhала оролдожо ажаллагдаа. Нэн түрүүн даажа абаhан үнеэн бүриhөө түл абаха гэжэ оролдообди. Тиигэжэ нёдондо 56 үнеэдhээ 58 тугал абажа томо болгообди. Малаа ходо тобир тарган байлгажа, тугалнуудай шэгнүүрыень ехээр нэмээхэ гээшэ нилээд харюусалгатай хэрэг. Ушар иимэhээ манда даалгадаhан 60 гектар сабшалан дээрээ бүхэли үбэлдөө нааг шэбхэ зөөжэ үтэгжүүлээд, ногооень өөhэдөө сабшажа хуряанабди. Энэ үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүриhөө 16 центнер үбhэ хуряагаабди. Хэрбээ зоотехническэ эрилтын ёhоор малаа эдеэлүүлхэ болоо hаамнай, энэ үбhэмнай хаанашье хүрэхэгүй байгаа. Теэд ганса үбhэ, hолоомоор холо ошохогүйш. Витамин ехэтэй тэжээл малда хэрэгтэй. Манай Хойто-Голдо зеленкоhоо ондоо шэмэтэ тэжээл ургадаггүй. Гэбэшье зелёнкомнай яhала витамин ехэтэй ургамал ха юм. Тиимэhээ энэ Хүтэлэй хормойдо байдаг муу хүрьhэтэй 40 гектар газарта зелёнко таригдаа hэн. Совхозоймнай механизаторнууд энэ талмайда урдишалан минеральна үтэгжүүлгэ оруулhан юм.

Урдань үбhэ, hолоомо, талха таряанай зүйл гү, али барилгын модо, hургааг, бахана гэхэ мэтэ юумые трактор, машинаар зөөхэдөө, хэды километрэй зайда, хэды шэнээн саг гаргагдааб гэжэ анхардаггүй hэмди. Үшөө тиихэдэ заримандаа миил мори унаа хэрэглэхэ газарта техникэ табидаг байгаабди. Харин ажахын тоосоондо ороhонhоо хойшо бүхы юумэдээ наринаар хандадаг, машина, трактор зүбөөр ашагладаг болообди.

Иимэ түрүү арга хэрэглэжэ ажаллаhанай ашаар нёдондо яhала hайн үрэ дүнгүүдые туйлаабди. Даажа абаhан малай тус бүриин шэгнүүр сүүдхэдэ дунда зэргээр 1.001 граммаар нэмээгдээ. Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдээ 6144 түхэриг гаргаха түсэбтэй байhан аад, 4058 түхэриг мүнгэ гаргашалаабди. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, мяханай центнер бүхэндэ 86 түхэриг 20 мүнгэ гаргашалха түсэбэй орондо 84 түхэриг 75 мүнгэн гаргашалагдаа гэхэ гү, али центнер бүхэнhөө 1 түхэриг 45 мүнгэн алмагдаа.

Совхозойнгоо суута малшан, Ажалай Улаан Тугай ордентэ Доржи Данданович Санжиевтай үнинhөө нааша мүрысэдэгбди. Энэ нүхэрни малай шэгнүүр нэмэхэ талаар намайе ахяашье hаа, түл абалгаараа (60 үнеэнhээ 57 тугал абаhан юм), мүн центнер мяха абалгада хэhэн гаргашынгаа талаар бидэндэ орходоо 1 түхэригөөр үлүү гаргаша хээ. Теэд иимэ мүрысөөнhөө ганса Доржи Данданович Санжиев бидэ хоёр барышатана бэшэ, харин ажахыдамнай олзо ехэ орожо, баяжуулна ха юм.

Гэхэтэй хамта зарим гүүртэнүүдэймнай малшад баярламаар амжалта туйлажа үшөөл шадаагүй. Юуб гэхэдэ, тэдэ нүхэднай үхэрэй мяханай центнер бүхэндэ түсэбhөө 1—2 түхэригөөр үлүү гаргаша хээ. Тиибэшье ажахын тоосооной нэбтэрүүлэгдэhэн жэлдэ зарим дутагдалнуудай байбашье hаа, нүхэр Санжиев бидэ хоёрой ажалай үрэ дүнгүүд ажахын тоосооной ашаг үрые элитээр харуулна.

Хэрбээ совхознай урдахи жэлнүүдтэ ехэхэн гаргашатайгаар жэлээ түгэсхэдэг байгаа hаа, харин нёдондо 41 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулаа.

«Мүнөө хүдөө ажахын материально-техническэ үндэhэ hууриин бэхижэхэ тума тэрэнэй ашаг үрэ үгэлгые дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго ехэ шухалаар табигдана», — гэжэ нүхэр Леонид Ильич Брежнев КПСС-эй XXV съезд дээрэ хэhэн элидхэл соогоо тэмдэглээ. Биднэр хүдөө ажахын hалбари бүхэндэ ашаг олзо ехээр оруулха гэжэ эрмэлзэхэ, бүхы юумэеэ зүбөөр тоолохо, түхэриг, хашарhан мүнгэн бүхэниие тооложо hураха болонобди. Илангаяа энэ арбадахи табан жэлдэ продукциин шанар, ашаг олзо оруулгые улам дээшэлүүлхэ гэhэн зорилгын табигдаад байхада, ажахын тоосоое улам саашадань нарижуулан, тэрэниие ажахынгаа бүхы hалбаринуудта зүбөөр нэбтэрүүлхэ шухала гэжэ hанагдана.

Г. ПАДАНОВ,
Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой малшан.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

АЖАЛЛАҺАН ЗАНДАА...

ТҮГЛЭ СОО ороходомнай шиниг нойтоор анхилаадхиба. Нюсэ и шэнэhэнүүд гунигтайгаар найгалдан, мүшэр-hабаhнуудаараа машинымнай кабиные пабардаха гэhэндэл тэгүүлhэн аад, хүрэхэгүй байhандаа голхорhон янзатай сэрбэгэнэлдэн, хойномнай үлэнэ. Агаар тунгалаг, ульгам. Хабарай наран урихаhаар гэрэлтэнэ. Гэбэшье эндэ, Нисэнгын нуурай хойто бэеын түглэнүүд соо уйн дулаанай шэнжэ тиимэ элеэр үзэгдэнэгүй. Гансал саhан наруули газарта хайлаад мүлhэтэжэ хүрэшэнхэй харагдана.

Удангүй Цыренжап Дамбиевич Дандаровайда хүрэжэ ерэбэбди. Гэрэй эзэн газаагаа байба. Тэрэ хүрин хара нюуртай, үндэр, эhажаал хүн. Хуушаран татаhан үбhэлэй малгайн шилэбшыень буулгажа үмдэнхэй.

— Сайн. Ажалтнай хэр ябажа байна гээшэб? — гэжэ асуухадамнай, тэрэ маанадые мэндэшэлээд, гарыемнай шангаар адхан:

— Яшаха hэм даа. Ябажал байгаа юм бэзэ. Муу гэжэ яахаб. Бараг, — гэнэ.

Газаа зогсонобди. Саанаhаа, хорёо cooho хонид шуугаатайгаар маарaлдан гараад, тала руу хушууран ошобо. Наананъ, үбhэнэй хорёо соо аса баринхай нэгэ хүбүүн юушьеб эрьюулнэ, урбуулна.

— Гэртэ ороё. Хүйтэхэн лэ байна. Хэзээ дулаарха юм гээшэб? Энэ шэмэрүүн, хара hалхин hайнние бэлэй зүгнөөгүйл байха даа. Дулаарха, дулаарха гэжэ байгаад, юугээ хэлсээ hэм? — гэhээр, Цыренжап Дамбиевич маанадые дахуулаад, халта найган татаад, гэр тээшээ гэшхэлээ hэн...

Цыренжап Дандаров дайнай эхилхын урдахана комсомолой гэшүүн болоhон юм. Тиихэдэ счётоводоор, страховой агентаар хүдэлөө. Ажабайдалайнгаа зүб харгые олоод, ажалаа hайнаар хээд лэ, юрын ажалша хүндэ түдадаг ехэ жаргалаа -длээд лэ ябаха hэн. Зүгөөр...

Тэрэ үеын залуу хүбүүд, басагадай хуби заяан хүшэр хүндэ байгаа. Дэлхэйн түүхэдэ үзэгдөөгүй хархис этэгээдүүдтэй, фашистнартай бүхы арадуудай сэрээдүйн түлөө ами наhанай тэмсэл хэжэ, тэдэниие үй бута сохилсохо заяан тудаа.

Цыренжап Дандаров хэлхеэ холбоошоноор алба хэhэн юм. Батальоной командирай хажууда ябалсажа, ротонуудтай, дээдын командованитай хэлхеэ холбоогоор тэрэниие жэншэдгүй хангадаг hэн.

Һомоной эшхэрээн, снарядуудай тэhэрээн соогуур гэнтэ таhаршаhан хэлхээ холбоо заhажа ябахадаа, хэды дахин ухэлэй ами үзөө, өөрөө шуран солбон, эрэлхэг зоригтой байhан хадаал амиды мэндэ гараа гээшэб! Мүнөө hанахадаа, жэхыдэhэниинь хүрэдэг.

«Шэн габьяагай
«Германие илаhан
«Илалтын-20 жэл»,
тэ Хүсэнүүдэй 50 ж
медальнуудаар
шагнагдаагүй байх
Агууехэ Илалтада
бүхэнэй оруулhан
ганса шагналнууд
шэ, мүн хэhэн ажа
али сэрэгшын нанг
хэр зэргээр дүүр
сэгнэдэг ха юм.

1949 ондо Цырен
биевич КПСС-эй
жагсаба. Тэрэ гэhэн
шо коммунистын
зэргые дээрэ үргэжэ,
байhан ажалаа тон
хэжэ ябана. «Шэн
ажалай түлөө», «Ш
та ажалай түлөө. В
нинэй түрэhөөр 100
ойн хүндэлэлдэ» г
дальнууд үбсүүдэнь
эндэ хэлэгшыемнай
нэ.

Мүнөө Цыренжап
вич Дандаров пенси
хай. Тэрэ Эсэгэ орон
гаалгын Агууехэ д
валид хүн. Гэбэшье
тада гараа гээд ми
гүй. Нисэнгын совхо
дохи отделениин х
бүхы отаранууднаа
hан яр муу болоhон
дые даажа абаа hэн.

Отара соонь хамта
900-гаад хонин. Му
ниинь гэхэдэ, үлбэр
hаа, бэеэ хүсэhэн
гадна, нёдондоной
хурьгад баhал бии.
hанайл hайгаар эд
затуулангүйгөөр ондо
ха байhанаа Цыренжап
биевич, сугтаа хүдэл
хэдынь hайн ойлгоно.
жуугаар тэжээл дута
тухашаралтай, орёо
да хонишод ороно.

Гэбэшье hанаhанда
hайнаар ондо оруу
гэжэ хэлэхэ дүүрэн
гүйбди. Жэшээлхэдэ,
hара соо табан
залаа. Бэшэниинь яла
раг байна.

Тухалаагтын үргэн
руу хонид хушуурна.
жап Дамбиевич ехэл
гото болонгёор сонхо
рана. «Үшөөл үды ба
Ногоон дээрэ гара
лээн зобохо, тулика
бди. Тэжээл hайнтай
Хонишон эгсээр эр
манда хандана:

— Съезд дээрэ
Урупхеевич Модогоев
зүб юумэ хэлээ. Тэ
сэд хүрэхөөр бэлэдхэ
лоо hаа, мяха, hү,
нөөнэйхиhөө эло дахин
абадаг болохо hэмди.

— Хари, хари. Т
сугтаа хүдэлдэг ну
съезд тухай хөөрэжэ
аабзат — гэжэ отде
партийна организаци
ретарь Пётр Гомбо
Надмитов асууба.

— Хөөрөө боло
Баhал шухала юумэ
— гэбэ.

Коммунист Дандар
хозой тон эдэбхигэ
агитаторнуудай нэгэн
рэлдэжэ байх дашин
лика, орон соомнай,
дээрэ боложо байhан
хэрэгүүдтэ зүб
үгөөд лэ байха юм

Цыренжап Дамбиеви
салба. Тиигээд
адуулхаяа ехэ яара
гаража ошоо бэлэй.

Гуша шахуу ж
тиин гэшүүн Цыренж
биевич Дандаров
да гараашье hаа,
зандаа. Шадалаи бан
та саашадаашье
ябаха байха. Коммун
нимэл байха ёhотой

Ц. ЦЫРЕНДОРЖ
Яруунын аймаг.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ ЯМАРААР ҮНГЭРНЭБ?

ТУГАЛШАД

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Үнинэй малшан Л. Д. Гармаева тугалнууд соогоо. 2. Бэрхэ тугалшан Б. Ш. Будаева.

Авторай фото.

Энэ фермын тугалай байра соо ороходо нэгэл ондоохон. Досоонь паруул сэбэр, хана, таhалгануудынь сабсагаан болотор будагданхай. Шэбхын үлүү ехэ үнэршье мэдэгдэнэгүй. Ветаптечка, мүн тугалнуудые эдеэлүүлхэ хүнэг, амhарта, хүхэлтэнүүдынь зохидоор табяатай.

Хюрөөгэй хуурай хибэдэhэ дэбдиhэн олон таhалганууд соо аб адлихан тугалнууд сонхоор оропон наранай дулаахан элшэдэ шарууллан игаажа, пажан хэбтэнэд. Байра соо абяа шэмэгүй гансал томохон болоошодойнь хибэдэhээ хибэхэнь лэ дуулдана. Тугалнуудай үhэниинь елэгэрхэн, сэбэрхэнүүд. Нарин hайн харууланда байдаг гэжэ абаhаар лэ мэдэхээр.

Хэдэн жэлэй саана «Заветы Ильича» совхозой hаалиин фермэнүүд үнеэдhээ абаhан тугалнуудаа байра дээрэнь өөhэд өөhэдөө түлжүүлжэ, томо болгодог hэн. Тиимэhээ нарай малые түрүүшын үдэрhөө зүбөөр харууhалха, hайнаар эдеэлүүлхэ нарин технологи хаа хаанагүй адли сахигдадаг байгаа гэхын аргагүй. Дуршэлтэй, дүршэлшьэгүй хүнүүд тугалшадаар хүдэлдэг байгаа. Гадна тэрэ үедэ малай үүлтэр hайжаруулха, hүтэй hайн үнеэдэн түл шэлэжэ үсхэбэрилхэ, үбшэлhэн тугал, буруудые түргэнөөр hайнаар эмшэлхэ, зоовстеринарна хүдэлмэриие аша үрэтэйгөөр эмхидхэхэнь бэрхэтэй байгаа.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, совхозойхид түбэйнгөө hаалиин фермын дэргэдэ ехэ типовой байра барюулаад, бүхы тугалнуудые нэгэ газарта суглуулжа түлжүүлдэг болоо. Илангаяа үбэлэй сагта үнеэдэй олооро түрэжэ байхада, эндэ 300 гаран тугал суглардаг. Гэдэниие долоон тугалшан харууhалдаг юм. Хүн бүхэн 45—50 тугал наранhаань эхилжэ даажа абаад, 6 hаратай болотороынь харууhалжа тушаадаг байна.

— Би өөрөө олон жэлдэ тугалшанаар хүдэлhэн хүм. Тусхай фермэ эмхидхээд, бүхы тугалнуудые нэгэ газарта суглуулжа, түлжүүлхэдэмнай алишье талаараа hайн болоо гээд hанагшаб. Хараадшье үзыт даа. Урдань олон ондоо газарта байхадаа элдэб шалтагаанhаа боложо, эдэндэ хэрэгтэй тэжээлэйнь таhалдашахаяа hанаха, үбшэлхэдэнь ветеринарнуудые хүлеэжэ тухашархаш. Хажуугаарнь байрань муу, хүйтэн, нойтон байха. Фермэ бүхэндэ тугалай hайн байра бариха аргагүй ха юм. Мүнөө эдэ мэтэ бэрхэшээл үзэгдэхэеэ болёо. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлдэ тугалнуудай гарзалхань hураггүй үсөөрөө, — гэжэ фермые даагша Гарма-Ханда Будаевна Жамсаранова хөөрэнэ.

Тиигээд эндэхи тугалшадтай хөөрэлдэхэдэ, үшөө нэгэ иимэ юумэн элирнэ. Урдань тугалшад ходо hэлгэжэ байдаг hэн. Ажалайнгаа эмхидхэлэй hайн болоходо, үбhэ тэжээлэй дуталдахаяа болиходо, мүн ажалай түлөөhэнэй гуримшуулагдахада тэдэнэр ондоо тээшээ гаража ошохоео болёо. Мүнөө эндэхи тугалшад Бимба Будаева, Доржо-Ханда Аюшеева, Цындэ Дашацыренова, Лубсан Гармаева, Дэндэ Дабаева гэгшэд таби-зургаан жэлдэ таhалгаряагүй хүдэлнэ.

— Манай тугалшадай олонхинь дүршэл шадабари ехэтэй болоhон, энэ ажалдаа мэргэжэhэн хүнүүд юм. Тиимэhээ нарай малда хэды саг соо ууралг, hү у жахаб, ямар сагта яажа эдеэлүүлхэб, харууhалхаб гэжэ hайнаар мэдэхэ болоhхой. Илангаяа бидэ тугалнуудые эдеэлүүлхэ, уhалха, сэбэр агаарта сэнгүүлхэ, таhалганууд соохиинь сэбэрлэхэ гэхэ мэтэ ажалые графигай ёhоор хэнэбди. Байра соонь ариг сэбэрые сахижа, нарин нягта байхадал тугал, буруудай үбшэлхэ ушар үсөөн байдаг, — гэжэ фермые даагша хэлэнэ.

Эндэнь тэжээл бэлдэхэ цех бии. Уурал бааhан ехэ амhарганууд соогуур талха тарян зөөгдэжэ, улаан шара үдхэн сайдал адли юумэн бусалгагдажа, гашуубтар үнэр анхилна.

— Бидэ hүн тэжээл иигэжэ бэлдэдэгбди. Шэниисын, горохой, обёсой талха машиндагдаhан hүндэ худхаад, бусалгажа, үшөө элдэб витамин, микро-элементэй зүйлнүүдые нэмэлсэхэдэмнай, үнеэнэй hүнhөөшье дутуугүй тэжээл болодог. Сүүдхэдээ 1.700 килограмм иимэ тэжээл бэлдэнэбди. Энээнэй ашаар сэбэр hүн алмагдана, тугалнуудай шэгнүүршье яhала ехээр нэмэнэ, — гэжэ үнинэй тугалшан Лубсан Дымбрыловна Гармаева хөөрэнэ.

Тэрэшэлэн нарай малда хуурай талха таряанай зүйл hайн шанартай үбhэн нормоор эдюулэгдэнэ.

— Эдэтнай шэгнүүрээ хэр нэмээнэб? — гээд асуубаб.

— Яhала нэмээнэл даа. Жэшээнь, март, апрель соо бүхы тугалнуудынай шэгнүүрээ хамтадаа 180 шахуу центнерээр нэмээгээ гэхэ гү, али тугал бүхэн сүүдхэдээ шэгнүүрээ 850—900 граммаар ехэ болгоо. Бэрхэ тугалшад Бимба Будаева, Цындэ Дабаева гэгшэдэй тугал бүхэниинь 950—1.000 граммаар шэгнүүрээ дээшэлүүлээ, — гэжэ Гарма-Ханда Будаевна дансаа дэлгэн харуулна.

Хашаагай үбэртэхи хорёо соо хашарагай шэнзэн гэхээр марьягар томо тугалнуудые эдеэлүүлжэ байhан эхэнэрэй хажууда ошообоб.

— Эдэтнай хэды hаратай тугалнууд бэ? — гээд hонирхоходомни тугалшан Бимба Будаева иигэжэ харюусаа:

— Зургаа hаратайнууд болоо. Һаяар эдэнээ тушаагаад, нарай тугалнуудые абаха мни. Тээмэндэ hүүлшынхеэ шэгнэхэдэмнай эдэмнай тус тустаа 260—280 килограмм дараа hэн. Үнэндөө, түсэбэйнгөө ёhоор 6 hаратайдаа тугал бүхэн 1,5 центнер татаха зэргэтэй юм. Һайн харууhанда байхадаал түргэн томо болоно гээшэ.

— Ажалай түлөөhэ хэр абанат?

— Түлөөhэндэ гомодол үгы. Һайнаар хүдэлөөд, тугалнуудайнгаа шэгнүүр ехээр нэмээгээд байхадаа, hарын 180—200 түхэригөө алдадаггүйбди, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Нарай малые иигэжэ наринаар харууhалхадань, совхозой hүрэг соо hайн үүлтэрэй, hү ехэтэй үнеэд олон болохо, гүрэндэ тушаагдаха үхэрнүүдыншье түргэн томо боложо, эрхим шанартай мяхан ехээр абтаха бшуу.

М. НАМЖИЛОВ.
Улаан-Үдын аймаг.

БУЛТАДАА КОММУНИСТНУ

Модо шэрэдэг машинада хүдэлдэг Баргажанай леспромхозой экипажнуудай дунда Владимир Дробышевой комсомол-залуушуулай экипаж оло дахин амалдаа шалгардаг hэн. Владимир Дробышевhоо гадна, Виктор Королёв, Алевтин Лиханов гэгшэд багашье hаа эбтэй эетэй тус коллективэй бүридэлдэ ороно. Эдэнэр булта даа 22—25 наhанай хүбүүд. Гэбэшье мэргэжэлээ эрхимээр шудалhан, дүй дүршэлтэйшье болоhон жолоошод юм.

Түсэбтэ даабарила 120 процентhээ бага бэшээр дүүргэдэг энэ экипаж нёдондо аймагайнгаа чемпион болоhон алдартай. Мүнөө жэлдэшье эршээ hуладхангүй бүри hайнаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. Ажалдаа эрхимлэдэг эдэ хүбүүд ниитын хүдэлмэридэшье эдэбхитэй юм. Бултадаа
штатнабэшэ автон
нүүд, дружинингууд.

Эрдэм мэдэсэеэ
лүүлхые залуу
оролдодог. Владими
бышев Виктор hорол
үдэшын hургуулиин 1
Алевтин Лиханов
класста hурана. Га
сомолой полит-hу
семинарта ябалсан

Тус экипажай
КПСС-эй зэргэдэ
хүсэлэнтэй байhан
hая мэдүүлээ. Тиихэ
тийна эхин орга
гэшүүд халуунаар
коммунистын нэрэ
дээрэ үргэжэ ябаха
тухайнь хани халуу
дэрээд, партида абах
хэбэрн гаргаа юм.
Баргажанай райкомой
энэ шиидхэбэриень
ба.

Ц. ГАРМ
КПСС-эй ра
эмхи
таhагые д

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ— ҮНДЭР УРГАСАДА

ҮШӨӨ ДАХИН АГРОТЕХНИКЭ ТУХА

Хабарай тарилга гээшэмнай хүдөөгэй ажалшадта тон харюусалгатай хүдэлмэриин хаhа болоно. Энээниие эгээл тааруу болзор соо, агротехникын нарин заабариин ёhоор, эрхим шанартайгаар хэбэл, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ таряан ажалнаа продукци абаха түсэб урагшатайгаар дүүргэгдэхэ байна.

Тиимэhээ эрдэмтэдэй туршалгын дүнгүүдые, түрүүшүүлэй ажалай дүй дүршэлые хараадаа абан, манай эндэхи сагай уларилай эрхэ байдалда тааруулжа зохёогдоhон газарай хүрьhэ элдүүрилхэ, тарилга хэхэ заабариин ёhоор эдэ бүхы хүдэлмэриие бэелүүлхэ тушаа зарим тэды hанамжа, ажаглалтануудые эндэ хэлэхэ hанаатайб.

Тарилгын газарта үтэгжүүлгэ оруулха тухай. Энэ жэлдэ хабартаа саhа, бороо ороогүй, газарай хүрьhэндэ шиниг нойтон бага. Тиимэhээ минеральна үтэгжүүлгэ гүнзэгыдэ, хахалhан газарай шиигтэй хүрьhэндэ оруулагдаха ёhотой. Намар, хабар хахалагдаhан газарай хүрьhэндэ доро оруулагдаhан үтэгжүүлгэ ургасада аша туhа үгэхэ, гектар бүриhөө 5—6 центнерhээ дээшээ ургаса абтаха гэжэ элирүүлэгдэhэн байна. Минеральна үтэгжүүлгын ашаг үрэ тухай И. И. Коробцев, Г. П. Колмаков, С. А. Бекетов гэгшэдэй «Буряад ороной газар дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулха тухай» гэhэн ном соо үргэнөөр харуулагдаhан байна.

Мүнөө манай республикада минеральна үтэгжүүлгын центнер бүхэниие аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ асуудалда горитой анхарал табигдана. Минеральна үтэгжүүлгын ашаар ургасые дээшэлүүлхын тула тэрэниие таряанай үрэhэнтэй сугтань газарай хүрьhэндэ оруулхада ашагтай. Энэ аргын алишье талаараа hайн байhыень республикын хүдөө ажахын туршалгын станциин олон жэлэй шэнжэлгын дүнгүүдээр элирүүлэгдэhэн байна. Жэшээнь, паар дээрэ таригдаhан шэниисын үрэhэнтэй хамта гектарай 20 килограмм суперфосфат оруулхада, ургасань гектарай 2,3 центнерээр нэмэнэ. Харин 10 килограмм азот, 20 килограмм фосфор оруулбал, таряанай ургаса гектарай 3,3 центнерээр дээшэлдэг байна.

Гэхэтэй хамтэ олон ажахынууд минеральна үтэгжүүлгые таряанай үрэhэтэй таридаг заншалтай. Тиигээд хамта, уридшалан худхаад, үрэhэн үтэгжүүлгэ хоёрынь ехэ муугаар худхагдана. Машина, сеялкэ соо hэгсэрэгдэжэ, тэнсүүринь алдагдана. Эсэстээ тэрэнь ургасада биратай аша үрэ үгэнэгүй.

Мүнөө манай промышленность үтэгжүүлгэ тарааха тусхай оньhожоруулгатай «СУК-2,4», «СЗП-3,6», «СЗС-2,1» түхэлэй элдэб сеялкэнүүдые бүтээн гаргадаг болонхой. Тиимэhээ эдэниие тарилгада зүбөөр, шадамараар хэрэглэхэ шухала.

Таряалангай буртаг үбhэ усадхаха хүдэлмэри. Зарим мэргэжэлтэд орооhото таряа паар, намар хахалhан газарта эртэ тарихада буртаг үбhэн ургажа үрдидэггүй гэжэ hанадаг. Тиимэhээ газараа урид элдүүрилэнгүй тарихада хамаагүй гэжэ тоолоно. Харин hайнаар ажаглан харахада, майн эхээр, заримдаа апрелиин hүүлээршье газарай хүрьhэндэ гэршүүхын, мүн ондоошье эртын, үбэлжэдэг ногооной сагаан наринхан утаhан үндэhэнүүд бии болоод байдаг.

Үрэhөө тарихаhаа урид сэбэр паарые, намар хахалhан газарые культиватораар, мүн «КШ-3,6» түхэлэй штанговo культиватор борнойтойгоор шэрэжэ, газараа элдүүрилхэ хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта хүрьhыень урбуулангүйгөөр хүрьhэнэй доогуурхиие элдүүрилдэг агрегат борнойгүйгөөр ябуулха ёhотой. Туршалгын станциин дүнгүүдээр энэ хэмжээн шэниисын ургасые гектарай хоёр центнерээр дээшэлүүлнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Имагтал муугаар хахалагдаhан, дан ехэ буртаг үбhэтэй паарые дахин хахалха байна.

Газараа хабар хахалжа тарихадаа яажа элдүүрилхэб? Республикын ажахынуудта таряанай газарай хахадынь хабар хахалагдажа таригдадаг гээшэ. Тиимэhээ механизаторнууд энэ ажалые болзор соонь hайн шанартайгаар бүтээхэ ёhотой гэжэ оролдохо болоно. Энээнhээ бүхы ургаса дулдыдаха бшуу. Хахалагдаагүй байhан полидо шиниг нойтон яhала ехэ суглардаг аабза. Газарай гэдэжэ эхилхэтэй сасуу хахалха хэрэгтэй. Хэрбээ элдэб шалтагаанhаа, илангаяа хожом болотор хүйтэн байгаад хахалха аргагүй байгаа hаань, «БИГ-3» түхэлэй борнойгоор, мүн «ЛД-10» лущильнигааршье элдүүрилхэдэ болоно. Гэхэтэй хамта эршэгэр хабhатай каток шэрэжэ, хахалhан газараа заатагүй жэгдэлэн нягтаруулжа, шиниг нойтыень бариха хэрэгтэй.

Хара hалхинда үлеэгдэжэ, элhэндэ даруулдаг газарай элhэлиг хүрьhэ намар гү, али хабарай сагта 20—22 сантиметр гүнзэгыгээр шоройень урбуулангүй элдүүрилхэ, заатагүй эржэгэр катогоор тэгшэлэн нягтаруулха ёhотой.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, үндэр баян ургаса ургуулжа абахын тула hайн шанартайгаар газараа хахалха, элдүүрилхэ хэрэгтэй. Илангаяа плугай анзаhанууд hайнаар тааруулагдаhан байбал, газар тэгшээр, нэгэ адли гүнзэгыгөөр хахалагдаhан байха ёhотой. Далантайгаар
жэгдэ бэшээр, эршэ
даа гаргажахипан
үрэhэн адли хүр
булагдадаггүй, ха
hаа, газар дээрэ
шубуу шонхорго
hалхинда үлеэгдэ
Мүн хуряалгын үе
бэшэ, поли дээрэ
наар ургаса хуряа
ряан гээгдэдэг.

Тиимэhээ механ
хэн газараа элдүүр
хадаа, энээн тухай хэ
жа ябахаhаа гадна
мэрн hайн шанарт
хэ гэжэ үдэр бүри
зэргэтэй

Б. ГО
рнадай хүдөө
туршалгын
ахалагша
хүдэлм

[А]РГА БОЛОМЖОНУУДАА [Х]ҮСЭДӨӨР АШАГЛАХА

[КП]СС-эй XXV съездын [шийдхэ]эринүүдые ажалшад [...] гүнзэгыгөөр шудална, [...] найруулагдаhан ерээ[...] гайхамшагта түсэбүүд [...] холын хараата шуга[...]й танилсана, ш-нэ та[...]л соо хэхэ, бүтээхэ [...]эриннгөө ажал хэрэг [...]лно. Ниитын үй[...]ние саашадань хүг[...] арад зоной ажаhуудa[...] улам hайжаруулхын, [...]измын ундэhэ hуу[...]айгуулхын түлөө тэ[...] шэнэ табан жэлэй [...] социалис мүрысөө [...]р дэлгэрүүлнэ.

[Үйлэ]дбэриин ашаг үрэ [...]хэ, бүхы ажал хү[...]ин шанар дээшэлүүл[...]н гол зорилготой шэ[...]н жэлэй туршада хэг[...] юумэн эхэ ааб даа. [...]ие аймагаймнай зон [...]зүбөөр ойлгожо, түрэл [...]нгаа съездын хараал[...]сари ехэ, холын хараа[...] гүнзэгы удха шанартай [ш]иидхэбэринүүдые бэе[...]н түлөө социалис мү[...]ндэ шармайн орлсбо.

[...]hэн табан жэлэй [...]да аймаг дотор про[...]абалга бүхыдөө 89 [...]н түхэригтэ хүрэжэ, [...]ентээр ургаа. Гол [...]д 10 миллион түхэ[...] нэмээ. Хүдөө ажа[...] продуктнуудые худал[...]hаа 3 миллион түхэ[...]үсэбhөө үлүү олзо оро[...]йна. Гүрэндэ мяха бэ[...]э 17 процентээр, ноо[...] 27 процентээр, үндэгэ 2 дахин ехэ болсо. Энэ [...] манай партиин аг[...] политикын үоагшатай [...]бэелүүлэгдэжэ, колхоз [...] совхозуудай матери[...]техническэ үндэhэ [...]н бэхижэжэ, колхоз[...]дай, совхозой хүдэл[...]эдэй шэн габьяатай [...] ажалладаг болоhоной [...]рэ мүн гэжэ гэршэлнэ. [...]аг догорнай баатар [...]араа суурхаhан хү[...] олон. Тэдэнэй түрүү [...]дэ арадай түлөөлэгшэд [...]тадууд ябана. Суута[...]н Социалис Ажалай [...] РСФСР-эй Верховно [...] депутат Г-Ц. Г. Цы[...]ева, аймагай, сельскэ [...] сомоной Соведүүдэй [...]адууд хонишод Б.-Н. [...]жапов, А. Ф Свисту[...] саалишад Е. Грудини[...] А. Вершинина, Л. На[...] Г. Уланова, механи[...]зууд Н. Гарифуллин, [...]рмажапов, Буряадай [...]Р-эй Верховно Сове[...]депутат И. П. Поддель[...] болон бусад ажал хү[...]идөө эрхим амжалта [...] аймагаингаа бүхы [...]адай сэдьхэл баясуул[...].

[...]этэн хамта манай ажал [...]эридэ шиидхэгдээгүй [...]алнууд үшөөт олон. [...] мал ажал хүг[...]эдэ ехэ дутагдалнууд [...] Олон толгой мал гарза-лагдана, эхэ малнууд hубай-рана. Илангаяа тэжээлэй хү-сэд хүрэхөөр бэлдэгдэдэггүй дээрэhээ үбэлжэлгын үедэ мал турана, гарзална. Тии-гэжэ 100 толгой эхэ мал бү-риhөө үсөөн тул абтана. Эхэ малаа үрэжүүлхэ хэрэгтэ үшөөл дутагдалнуудтайбди гэжэ мэдэхэ шухала. Эдэ дутагдалнуудаа усадхаха ар-гатай гүбди? Аргатайбди.

Имагтал аймагай болон сельскэ сомоной Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд, саг үргэлжын комиссинууд, бү-хы депутадууд хүсэл орол-долгоёо гаргаха ушартай бо-лоно. Колхоз, совхоз бүхэндэ хэрэглэгдээгүй байгаа ар-га боломжонууд, нөөсэнүүд яhала ехэ гэжэ элирнэ.

Жэшээнь, мүнөө манай аймагай хүдөө ажахын үй-лэдбэриие промышленна ун-дэhэ hуури дээрэ табиха асуудал шиидхэгдэжэ эхи-лэнхэй. Ѣаалиин малай хэ-дэн томо комплекснууд, мал шахалгын баазанууд бариг-даа. Тарянай талмай 15.420 гектараар үргэдхэгдөө, тэрэ-нэй 5.865 гектарынь 1975 ондо үргэдхэгдөө. Мүн олон жэлэй ногоо тарилга 2 мян-ган гектарта хүргэгдөө, үшөөшье үргэдхэгдэжэ байна.

Ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын тула 10.759 гектар газар уhалнабди. Теэд хэгдэhэн энэ ажал манай ур-да байгаа ехэ зорилгонуудай шиидхэбэриие хангнагүй. Энэ табан жэл соо бидэнэр гүрэндөө тарьа худалдалгые 58, огородой эдеэ хоол — 44, хартаабха — 8, мяха — 7,9, hү — 11,7, ноохо — 9,8 процентээр нэмээжэ, hайн шанартайгаар худалда-ха ёhотойбди. Энэмнай зүндөө бүтэшэхэ хэрэг бэ-шэ, харин ехэхэн оролдолго гаргажа хүдэлхэ эрилтэ та-биха байна.

Тиимэhээ тарилангай, сабшалангай ургаса дээшэ-лүүлхэ, талмайень үргэдхэ-жэ, нниитынгээ малые тэжээ-лээр хүсэд хангаhанай ашаар лэ малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха арга олгогдохо байна. Түбхын түрүүндэ ур-гаса дээшэлүүлхэ найдамтай арга—газар уhалха, намаг ха-таажа ашаглаха, тарилга үргэдхэхэ болонобди

Аймагаймнай колхоз, сов-хозууд газараа hайжаруулха зарим тэды хүдэлмэри өөhэ-дынгөө хүсөөр хэхэ юм. Теэд ажахынуудай өөhэдын-гөө хүсөөр хэжэ диилэхэгүй ехэ хүдэлмэри бии. Жэ-шээнь, 30 миллион түхэри-гэй сэнтэй Борьёогой уhалуу-риин барилга мандa ехэ удха шанартай юм. Теэд юундэшьеб даа, 1976 оной арадай ажахын барилгын тү-сэбтэ оруулагдангүй орхиг-дошоhониинь ехэ гэмшэл-тэй.

Химнын голой эхин ба Ара-Алцагай холын бэлшээ-ринүүдые ашаглажа, ниитын-гээ малые тэжээлээр хангал-га hайжаруулха удаадахи асуудалые аймагай болон сельскэ, сомоной Соведүүд шиидхэжэ эхилэнхэй. Эдэ голнуудта 27 мянга гаран гектар бэлшээриин. 500 гектар сабшалангай талмай ашаглажа болохо гэжэ «Росгипрозем» институдай Буряадай экспедици 1975 ондо тодорхойлоод, материалнуу-дые бэлдэhэн юм.

Аймаг дотор хахалаг-дадаг газарай оройдоол 2.1 процентнь уhалагдадаг бай-на. Ган гасуурhаа гү, али шииг намагhаа болоо, 5—6 мянган гектар газарнан жэл бүри сабшагдангүй үлэшэнэ. Иимэ газараа мелиорациин ашаар hайжаруулан ашагла-даг болоо hаа, 100 мянга ша-хуу центнер үбhэ нэмэжэ абаха байнабди. Теэд колхоз, совхозууд мелиоративна тех-никэ үгыhөө боложо, юушье хэжэ шаданагүй. «Бурвод-строй» трестын ба «Сельхоз-техника» нэгэдэлэй оньhо-жоруулагдамал нүүдэл от-рядууд хэлсээнэй ёhоор эдэ хүдэлмэринүүдые хэхэ аад, хүсэд баазагүй дээрэhээ хэлсээгээ дүүргэнэгүй. Гэ-гээтын, Дээдэ-Үшөөтын, Дэ-рэстэйн уhалууриин систе-мэнүүдэй барилга жэл бүри хойшологдожо, урдань хэг-дэhэн хүдэлмэриин шанар муудажа, дахяад шэнэлэг-дэхээр боложо байна

Республикын мелиораци болон уhанай ажахын ми-нистерство, «Россельхозтех-никын» нэгэдэл жэл бүри хараалhан түсэбөө дүүргэ-хын тула хэмжээнүүдые аба-ха ёhотой гэжэ hанагдана.

Урдаа табиhан зорилго-нуудаа бэелүүлхын тула ма-най аймагай ажахынууд ха-барай тарилгада урдынхиhаа hайн бэлэдхэл хээд. мүнөө тарилгын хүдэлмэри үдэр, hүнигүй ябуулжа байна. Тии-хэдэ энэ шухала кампани бо-гони болзорто, hайн шанар-тайгаар үнгэргэхын түлөө оролдоно.

Энэ хабар Оёорой совхо-зойхидой жэшээгээр эхэ хо-нидон отарануудай дэргэдэ 15—25 гектар хүртэр зе-лёнко тарижа, хашаалаад, хонишодой өөhэдынь мэдэл-дэ үгэхэ гэжэ шиидээбди. Энэ талмайн ургасын хойно-hоо хонишод харууhалха, өөhэдөө хурнажа абаха юм. Иимэ хүдэлмэри Оёорой сов-хозой 9 отарада нёдондо жэл хэгдээд, гектар бүриhөө 30—40 центнер ургаса абтаа hэн. Тэрэ отаранууд мүнөө-шье ногооноор абтаhан ша-нартай тэжээлтэй байhаар.

Эдэ бүгэдэ болон бусад-шье олон ондоо арга болом-жонуудые ашаглалга шэнэ табан жэлэйнгээ түсэбүү-дые бэелүүлхэдэмнай нүлөө-тэй байхань лабтай.

Түрэл партиингаа XXV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон манай аймагай ажалшан бүхэн үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, хү-дэлмэриин шанар hайжа-руулха талаар хубитаяа оруулхын тула тэмсэжэ бай-на.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ,
Зэдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ

ДАЙНАЙ, АЖАЛАЙ ВЕТЕРАН

Ѣаяхан Худанай совхоздо албанай хэрэгээр ошоод, наhажаал болоопошье hаа, саарюун зандаа, хирбээ хара hахалтай, үндэр үбгэнтэй золгоо hэм. Тэрэмни зулуур хөөрүү, зохид хүн байгаа.

—Дашидондок Ринчинович-тэй уулзаха хэрэгтэй hэм. Гэ-рынь хаагуур хаб?—гээд асуухадам,—Тээ тэрэ хүүр-гээр Худаниие гараад, зу-рыжа байгша харгыгаар зүүн урагшаа ябахадатнай, мал-шадай тосхон харагдажа бай-ха. Оложо ядахагүйт даа. Дашидондогые танихагүй, мэ-дэхэгүй хүн манай эндэhээ байтагай, Хэжэнгэ, Хоринн түхэреэн соо, бүхы респуб-лика доторшье байхагүй бэ-зэ,—гэбэ.

Заалгаhан ёhоороо яба-hаар ябатарни ялагар сонхо-нуудтай шэнэ байшангууд жэрылдэнэ. Малай байха мантан томо, залгаа холбоо байранууд ебхылдэнэ. Үдэ-шэндөө электрын гал гэртэ, газаагуур яларжа, ямар хото городто ерэбэбиб гэхээр бай-ба. «Москвич», «Жигули» машинанууд, элдэб маркын мотоциклнууд айлнуудай га-заагуур харагдана, нишэ тиишээ hүндэлнэ.

Дун сагаан халаадуудтай залуухан басагад, наhажаал-шье эхэнэрнүүд дал, хашаа-нууд тээшэ баяртай хүхюу-нүүд хөөрэлдэнөөр. энеэл-дэhээр ошоно.

Дашидондок Ринчинович-тэй яралгүй ярилдан, дай-най үеын хэдэн эпизод, ба-римтануудые блокнодтоо бэ-шэжэ абаа hэм. Тэрээхэн зуу-ра залуушье, наhажаалшье хүнүүд орожо ерээд, элдэб асуудалаар хандан, Витя-баабайhаа зүбшэл hурана.

Ажахынь хүтэлбэрилэг-шэдтэй уулзаха хүсэл тү-рөөд, совхозой конторододо ороходом, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула юу хэхэ ту-хай ехэ хөөрэлдөөн бо-ложо байгаа hэн. Тэрэ-ниие hониирхон шагна-жа hуутараа, дайнай, ажалай ветеранууд сов-хоздотнай хэр олон бэ, хэд гээшэб? гээд асуу-баб. Мандаш ветера-нууд олон ааб даа. Теэд тэдэнэй дундаhаа Да-шидондок Ринчинови-чые тусхайлан дурда-маар байха гэжэ хэдэн хүн гансада, үгэсэhэн мэтээр, харюусаба.

Үсэгэлдэр манда хар-гы заагша хүн хөөрэл-дөөндэ оролсон:

— Дашидондок гээ-шэмнай одоол ёhотой ветеран, дайнайшье, ажалайшье баатар ааб даа. Үхибүүн байхаhаа hүбэлгэн, шуран юм hэн.

Бэрхэл хүн бо-лохо байха гэ-жэ нютагай үбгэд хэлсэгшэ бэлэй. Зоной нюдэн хурса, нэбтэ харадаг гээшэ арга-гүй зүб лэ даа,—гээд бүхы ябадалыень толгой соогоо шэбшэн болоhон мэтэ, удаа-хан дуугай hууба.

Энэмнай хэнэй баабай, хэн бэ гэжэ хажуудахи нү-хэрhөө асуухада, baha ажалай ветеран, улад зондоо хүндэтэй үбгэн, пенсионер Цыбжидон гү, али Маруся-баабай гээшэл даа гээ hэн.

Саашанхи хөөрэлдөөнhөө мэдэхэдэ, Дашидондок Жим-беевэй бэе хүсэhэн бүхы наhаниинь кавалериитэй хол-боотой байба. Гушаад гаран онуудай үеэр буркавбрига-дада алба хэhэн (сабельна эс-кадронной отделениин коман-дир байhан, младша лейте-нантнуудай hургуули дүүр-гэhэн). Тэндэhээ табигдажа ерээд, нютагаингаа hургуу-лида военругаар хүдэлмэ-рилжэ байтарнь, Эсэгэ оро-ноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилжэ, август hарада Совет Армиин зэргэдэ жаг-саад, шанга байлдаануудай гал дүлэн соогуур гвардее-цэн замаар дабшан. Гэсэрэй баатар шэнгеэр тулалдан, дайсанаа даралсажа, мэргэн солоёо дуудуулжа ерэhэн намтартай.

1941 оной үбэл Москвагай оршондо 14-дэхи кавалерий-скэ дивизиин зэргэдэ тү-рүүшын дайшалхы шалгал-та гараhан, саашадаа тооло-жо барашагүй олон добтол-годо хабаадаhан. тиихэ үедөө дүрбэ дахин (анха түрүүн Воронежой оршондо, Ста-линград шадар, хожомынь— Украиные сүлөөлэлсэхэ үедөө хоёр дахин) шархата-hан, госпитальдо аргалуулжа гарамсаараа частьдаал бу-садаг байhан. 1943 оной зун дивизиингээ штабай на-чальнигай разведкын талаар туhалагшань болоhон, тиихэ-тээ хамта холбоо хангаха офицерэн уялгануудые дүүр-гэдэг байhан юм. Тэрэньшье тушаан болоhон томилолго байгаагүй. Капитан Жимбеев hүбэлгэн, зоримгой, түргэн мэргэн сэрэгшэ гэжэ үннмэй хэлсүүлдэг болоhон - байба. Дайнай үеын бүхы характе-ристиканууд, шагналай хуу-даhануудтахи тэмдэглэл, тобшололнууд эрэлхэг офи-церэй онсо шанар, өөрсэ шэнжэнүүдые элирхэйлнэ. Жэшээлхэдэ, 1944 оной ок-тябрьда 1-дэхи Белорусска фронтын командалагша Со-ветскэ Союзан маршал К. К. Рокоссовскиин приказаар Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай нэгэдэхи шатын орденоор шагнагда-hан юм. Энэнь фронтовик Д. Р. Жимбеевэй дайшалхы зургаадахи орден байгаа. Дашидондок Ринчиновичые шагналда хүртөөхын тула зууршалхадаа, 14-дэхи гвар-дейскэ дивизиин командир иигэжэ бэшэhэн бай-даг: «Холбоо хангаха офи-цер Д. Р. Жимбеев 1941 оной апрелиин 17-hоо 30 хү-рэтэрхи хугасаа соо Одер мүрэниие гаталха. Ратенов шадархи Хавель мүрэн дээ-рэ немецүүдэй бариhан гол шэбээе добтолон эзэлхэ байлдаануудай үеэр 125-да-хи, 129-дэхи стрелково кор-пусуудтай холбоо харилсаа 20 хоногой туршада жэншэд гүйгөөр хангаа...»

Капитан Жимбеевэй дай-шалхы намтарhаа баатар габьяануудайнь baha нэгэ хуудаhа ирая. Немецүүдэй тылдэ байhан поляк парти-зануудтай холбоо тогтооха тусхай даалгабари 13 совет офицер (тэрэ тоодо Даши-дондок Ринчинович) фрон-тын командованиhаа абаба. Тэрэнээ дүүргээд, бусажа ябаха замдаа hүрэг фашист-нуудтай дайралдан, хүсөөр ехээр булюу дайсантай ту-лалдажа, нилээд олонойнь шархиие хатаалгабашье, өөhэдынгөө олонхиие алдаад, амиды үлэгшэдынь частьяа бэдэрхээ тараhан байгаа. Д. Р. Жимбеев Брестскэ об-ласть дотор яоуулга хэжэ байhан офицер Ивановой от-рядта орожо, хэдэн hарын туршада алба хэбэ. Тэндэ развезчик болоод ябахадаа, ухэлэй эрмэг дээгүүр олон удаа гараhан байха.

1945 оной майн эхеэр, Эльбэ мүрэнэй эрьедэ дайн байлдаагаа дүүргээд, уган нютаг Хэжэнгэдээ бусажа ерэhэн дары хүдөө ажахые hэргээн хүгжөөлсэхэ хүндэ-тэй ба харюусалгатай даал-габари дүүргэжэ эхилhэн байна. Тэрэ тоодо 1955 он-hоо 1975 он болотор (пен-сидэ гаратараа) Худанай совхозой Улааха-Аралай МТФ-е хорёод жэлдэ хүтэл-бэрилжэ. тэрэниие ёhотойл түрүү фермэ болгоhон габь-ятай. Нүхэр Жимбеев наи-мадахи табан жэлэй дүн-гүүдээр Ажалай Улаан Ту-гай ордендо хүртэhэн бай-гаа. Фермын олон малшад орденууд, медальнуудаар шагнагданхай, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябадаг. Энэнь фронтовик - коммунисгда, ажалай ветеран ба hурган хүмүүжүүлэгшэдэ Эхэ оро-ной үршөөhэн 15-дахи шаг-нал хайра болоно.

Дайнай ба ажалай вете-ран Дашидондок Ринчино-вич Жимбеев хүндэтэ ама-ралтада гарабашье, ажа-лайнгаа баян дүй дүршэлые залуу үетэнтэй ходо хубаал-дадаг, тэдээндэ зүбшэл сове-дүүдээрээ туhалдаг, ниитын хэрэгтэ урдынхидаал адли эдэбхитэнгээр хабаададаг байhаар.

Алдарта замайнь намтар тухай тобшохоноор хөөрэ-бэл, нимэл даа.

О. ЦЫБИКОВ,
отставкада гараhан подполковник.
Р. БИМБАЕВ,
журналист.

Хэжэнгын аймаг.

ДҮРШЭЛТЭЙ БАГШЫН ТООСООН

Ахын аймагай Орлигой дунда hургуулиин директи, партийна болон профсоюзна организацинууд өөhэдынгөө хамтын суглаанууд дээрэ коммунистнарай, бэшэшье багшанарай тоосоонуудые ходо шагнажа байдаг hайн заншалтай юм.

Ѣаяхана ээлжээтэ хамтын суглаан дээрэ үхибүүдые хүмүүжүүлхэ, hургаха хүдэлмэриие али зэргээр ябуулжа, ямар амжалтануудые туйлажа байhан тухайдаа 7-дохи «б» классай хүтэлбэрилэгшэ, биологиин багша, коммунист Евдокия Алексеевна Мункоева тоособо. Энэ нүхэр багшанарай дээдэ hургуули дүүргэмсээрээ Ахын аймаг эльгээгдэhэн юм. Тэрэ гэhээр арба гарал жэл үнгэрөө. Ажалдаа ехэ оролдосотой, урагшаа эрмэлзэhэн сэдьхэлтэй хүн байhанаа Мункоева харуулаа. Эдэ үнгэрhэн жэлнүүдэй хугасаа соо багшалхадаа тэрэ нэгэшье hурагшые нэгэ класстань хоёрдохи жэлээ үлөөжэ үзөөгүй юм. Гадна тэрэнэй hурагшад биологи hайн мэдэдэгээрээ илгардаг. Хэшээл бүхэндөө Е. А. Мункоева шэнэ онол аргануудые, программаhаа гадуур материалнуудые үргэнөөр хэрэглэжэ, үхибүүдые сэхэтэ hонирхуулжа шададаг.

Байгаалиин баялигуудые хамгаалха хэрэгтэ багша ехэ анхарал табижа байдаг. Тэрэнэй hурагшад эдир лесничүүд юм. Нютагайнгаа ой модоной ажахытай ехэ нягта холбоотой хүдэлмэри ябуулдаг юм.

Багша hурагшадайнгаа түрэлхидтэй ехэ холбоо барисаатай. Энэ ушарhаа боложо, классайнь hурагшадай түрэлхид ходо ерэжэ, классна час, элдэб hонин хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Жэшээлхэдэ, жолоошон Иосиф Жанчипович Иванов өөрынгөө мэргэжэл тухай угаа hонирхолтойгоор хөөрөө юм. Тэрэнэй хөөрөөе шагнаад, hурагшад жолоошондо юундэ хари хэлэ, математика мэдэхэ хэрэгтэй юм гэхэ мэтэ асуудалнуудые табиба. Эдэ асуудалнуудта Иосиф Жанчипович зохид харюунуудые үгөө. Мүнөө жолоошод машина жолоодохо уласхоорондын эрхэнүүдые абана бшуу. Тиимэhээ жолоошон ямаршье хэлэ мэдэхэ хүнүүдтэй ушарха болоно. Манай Эхэ оронои ниислэл хото Москва тухай Анна Сергеевна Жапова хөөрөө. Байгаалиин баялиг, тэрэниие хамгаалга тухай ой модоной ажахын ахамад лесничий В. С. Хахансаков хөөрөө.

Тэрэнhээ гадна hурагшад нютагай эмхи зургаануудта ерэжэ, түрэлхидэйнгөө ажалтай танилсадаг, уулзадаг байна. Иимэ экскурсинүүд аймагай типографида, лесхоздо үнгэргэгдөө. Богонёор хэлэбэл багша Е. А. Мункоева hонирхолтой ажал ябуулжа байдаг. Үхибүүдэйнь гараар хэгдэhэн олон планшедүүд, альбомууд выставкэдэ табигдажа, суглараг шадые hонирхуулна.

Иимэ тоосоонуд ехэ туhатай. Юуб гэхэдэ түрүү дүй дүршэлтэй танилсуулна, багшанарые шэнэ амжалтануудта зоригжуулна бшуу.

В. ГАЛСАНОВ.

Ахын аймаг.

Үйлэдбэриин «Труд» нэгэдэл гутал оёдог табан цехтэй, оёдолой 14 пункттай юм. 1976 оной түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадалсан, нэгэдэлэй коллектив хүн зондо хэрэгтэй продукци ехээр гаргажа, шанарынь hайжаруулхын түлөө шармаин оролдожо байна.

Үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб, уялгануудые муу бэшээр дүүргэнэ. Нэгэдэхи кварталай түсэб эндэ 102 процент дүүргэгдээ.

Коллектив соо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Ажалай Алдар солын III шатын орденоор шагнагдаhан Г. М. Ильин түрүүлжэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бэлэдхэлэй цех соо.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ДУРАТАЙГААР АБАДАГ

Юhэдэхи табан жэлэй туршада Хяагтын хилээмэнэй заводой хүдэлмэрилэгшэд амжалтатай hайнаар хүдэлжэ гараа hэн. Хилээмэнэй зүйлнүүдые гаргаха, худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэhэн юм. Гадна 1975 ондо аймагай эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн байгаа. Тиигэжэ тэдэнэртэ КПСС-эй райкомой, аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаhан юм.

Байгша ондошье хилээмэнэй заводой коллектив эршэтэ ажалаа hуладуулаагүй. Илангаяа тус коллективэй кондитерска цехэй хүдэлмэрилэгшэд габшагай ажалаараа шалгарна. Тэдэнэр хяагтынхидай дуратайгаар абадаг сортын тортнуудые, амтатай бүүлхэнүүдые гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү кондитернуудай нэгэн Н. Б. Доржиева.

А. СУРМАЧАЙ фототекст.

Ѣонин намтартай хүнтэй уулзалга

[Н]АНСАЛ ДҮЛЭТЭ АБЬЯАС

[...] Кремль хадаа [...] онсо бэлигтэн [...]лоно. Олон үеын [...]эдэй уран гараар [...] болоогр сахин [...]ажа байгаа. Тэдэ[...] РСФСР-эй гүрэнэй [...]уреат, искусствын [...] ябуулагша Ни[...]олаевич Померан[...] Ородой эртэ ур[...]твын уран бү[...] hэльбэн шэнэлхэ [...]эй бүхы наhа[...]эг болонхой.

[...] тонон зураг ба [...] hайн мэдэхэ энэ [...]ай hаяхан 85 наhа [...]мэ үндэр наhатай [...]лан ёноор амар[...] ха юм гэжэ hа[...]олохо. Харин энэ [...] эрдэмтэ, шэн[...]нээдэрые хүдэл[...] Тэрэмнай ака[...] Э. Грабариин [...] Бүхэроссин [...]айханай науч[...] шэнэлэлгын тү[...] эрдэмтэ хү[...] эрдэмтэдэй болон олохон тусхай комиссинуудай гэшүүн юм. Тиимэhээ тэрэниие гэртэнь олохо айхабтар бэрхэ. Гэнтэ Кремлиин hүмын мэдэгдээгүй уран гартанай hиилэhэн зурагуудые hэльбэн заhажа байхэ, үгышье hаа hая олдоhон эртэ урдын скульптурые «шэбшэн» шэнжэлжэ hууха, нүүлдэнь Хойто зүг руу ээлжээтэ экспедицитэй ябашаhан байха, үгышье hаа, искусствын шэнэ номуудые хэблэлдэ бэлдэжэ баhал сүлөөгүй hууха.

Арайшье гэжэ одоол уулзабабди. Хэзээдэшье саб гэмэ, согтой дорюун Николай Николаевич үнгэрhэн юумэн болон мүнөө үедэ сэдьхэл бодолынь хүдэлгэдэг асуудалнууд тухай залуугай шуналтайгаар хөөрэнэ.

— Искусствамнай ажабайдалда улам ойртон баяжана, харин, нүгөө талаhаа, олон миллион ажалшад соёл культурын баялигые саашадаа улам ехээр эдлэн хэрэглэдэг болоно», — гэжэ Леонид Ильич Брежневэй КПСС-эй XXV съезд дээрэ хэлэhэн үгэнүүд минии зүрхэ сэдьхэлым ехээр баясуулаа.

Нээрээшье, манай элинсэг хулинсагууднай хэтэ мүнхэдөө hайхашаан байхаар эрхим дээжын бүтээлнүүдые бидэндэ орхёо ха юм. Тиимэhээ бидэ ерээдүйн үетэндэ тэдэнэй гоё hайханиие хамгаалан үлөөхэ уялгатайбди. Революциин памятнигуудые, үнгэрhэн хэдэн зуун жэлнүүдэй искусствын бүтээлнүүдые заhан хадагалха хамгаалха хэрэгтэ, арад зониие гоё hайханиие ойлгуулан хүмүүжүүлгэдэ тэдэниие хэрэглэхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ анхарал манай гүрэндэ хандуулдагынь баярламаар. Агуу Ленинэй энэ захяа манай орон дотор үргэн хэмжээтэйгээр бэелүүлэгдэнэ.

Революциин hүүлээр уданшьегүй, 1918 оной октябриин 5-да Арадай Комиссарнадуудай Совет хуушанай болон искусствын бүхы монументальна бусад памятнигуудай түрүүшын гүрэнэй бүридэл тухай Декрет баталаа бэлэй, — гээд Николай Николаевич үргэлжэлүүлбэ.

— Гансашье Москва, Петроградта бэшэ, харин бусад хото городуудаар тоо бүридхэл нарин нягтаар хэгдэhэн юм. Тиихэдэ, мүн тэрээнhээ хойшошье искусствын бүтээлнүүдые хамгаалан абархын тула оронои элдэб нютагуудта эрдэмтэдэй тусхай экспедици болон комиссинууд ниислэл хотоhоо эльгээгдээ hэн. Имагтал хамгаалан абархын түлөө. Юуб гэхэдэ, хаанта засагай үедэ тиимэ ажал оройдоошье ябуулагдадаггүй байгаа ха юм.

Эдэ научна экспедицинүүд олон тоото өөрсэ шүхаг памятнигуудые элирхэйлхэ арга боломжо үгэhэн байна. Зандаа байhан ба hэргээн заhагдаhан тэдэ памятнигууд гүрэнэй хадагалалгын газарнуудта оруулагдаhан юм. Энээнэй ашаар Эрмитаж, Ородой музей, Третьяковско галерей, А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ музей, Украиным, Грузиин, Армениин болон бусад республиканууддай галерейнүүд дэлхэйн ехэ удхашанартай, уран hайханай бүтээлнүүдэй суглуулбаритай болоhон байха юм. Бусад олон городуудта шэнэ музейнүүд байгуулагдаа hэн.

Тэрэ үеын ябадалнууд тухай хөөрэхэдөө минии hанаанда ехэ зохид байдаг. Юуб гэхэдэ, мэдээжэ уран зураагша, искусство шэнжэлэгшэ академик И. Э. Грабариин хүтэлбэри доро 1919 оной түрүүшын ба тэрээнhээ хойшонхи олохон экспедицинүүдтэ би хабаадалсаа hэм.

Совет засагай жэлнүүдтэ ородой үндэhэн искусствын hайн баялиг болохо Оружейнэ палата нилээд ехээр баяжаhан байна. Тэрэнэй бүхы үнэтэ зүйлнүүд имагтал Агуу Октябриин hүүлээр арад зондо харуулагдадаг болоо бэлэн. Мүнөө эндэ дүшэ мянган уран hайханай бүтээлнүүд хадагалагдадаг, олониитэдэ харуулагдадаг юм. Зүйл бүхэнэй тэрэниие зохёол бүтээгшэдэй, үльгэр түүхэ, уран бэлигэйнь эли тодо гэршэ болоно ха юм. Жэл бүри энэ палатын залнуудта нэгэ миллион шахуу хүн зон орожо, алташа, мүнгэшэ дархашуулай, hиилэгшэдэй болон бэшэшье бэлигтэнэй уран шабари гайхан, hонирхон харадаг юм.

— Николай Николаевич, Та олон жэлдэ Москвагай Кремлиин памятнигуудые даагшаар, Оружейнэ палатын баялигые шэнжэлэгшээр хүдэлhэн байнат. Кремлиин бүхы ансамбль, нэгэ зарим хэhэгүүдынь hүүлэй жэлнүүдтэ hэльбэн шэнэлэгдээ, бүри гоё hайхан болоо. Энэ хадаа танай нюдэн дээрэ хэгдэhээ гадна, танай халуун хабаадалгатайгаар бүтээгдээ гээшэ. Тиимэhээ эндэ шэнэ юумэ нээhэн, олоhон тухайгаа бага зэргэ хөөрэжэ үгэхэ аргатай гүт?

— XV зуун жэлэй архитектурын суута памятник болохо Грановита палатын дотор талын гоёолго, тусхайлбал тэрэнэй шулуун хушалта бариhан байдаг орн гал тулгуури XIX зуун жэлэй заhаргашадай ондоо болгоhон тухай би үнинэй бододог hэм. Аяар хорёод онуудта хуушан Румянцевска музейн хадагалалтын газарта энэ тулгуулиин гоёолгын hиилэмэл зүйлнүүдые олоhон хүм. Эртэ урдын угалзануудай хэhэгүүд гайхамаар гоё байhан юм. Энэ тулгуурниин hүүлэй үеын шэмэглэлтые хобхолhомнай минии гарта байhан зурагуудай мүрнүүд гаража ерэбэ. Кремлиин эртэ урдын шулуун барилгануудай нэгэн болохо түүхэтэ Грановита палатын дотор талынь угалзануудые хуушан түхэлдэнь оруулжа, шэнэлхэ хэрэг совет уран зураашадай ба заhагшадай мэргэжэл шадабариhаа дулдыдаха байгаа. Тэдэнэр нимэ орёо, гоё нарин ажал амжалтатайгаар хэжэ шадаа гэжэ харагшад бултадаа мүнөө үнэншэдэг болонхой.

— Москвагай Кремль дотор мүнөө ямар ажал хэгдэжэ байнаб?

— Энэ архитектура болон искусствын национальна агуу памятнигые hэльбэн шэнэлхэ, мүн заhаха нэгэдхэмэл түсэбэй ехэнхинь гол түлэб бэелүүлэгдээ. Тиигэбэшье уран бүтээл шэнжэлэгшэд, шэнэлэн заhагшад Кремлиин хэдэ [...] хэhэгүүдтэ, залнуудта шэнжэлэлгэ ба заhабариин хүдэлмэри үргэлжэлүүлhээр. Жэшээнь, Кремлиин Ехэ Ордон соохи хуушанай памятнигуудай нэгэн болохо Царицынай алтан палатын зурагууд энэ үдэрнүүдтэ hэргээн шэнэлэгдэжэ байнхай. Тэдэ XVIII — XIX зуун жэлнүүдтэ минии лэ дээгүүрынь будагдашаhан байгаа ха юм. Харин тэрээн доронь хуушанай зурагуудынь үлөө юм аа гү гэжэ би үнинэй ехэ hанаашархадаг hэм. Юуб гэхэдэ, тэрэ ордон XVI зуун жэлэй эхиндэ баригдаhан ха юм.

Аяар 1924 ондо энэ ханануудые шэнжэлхэдээ тоhон шэрын олон үе доро авторай уhан шэрээр бүтээhэн зураг олдоhон байна. Мүн нэгэ ехэ зурагай гол удхань элирхэйлэгдэhэн юм. Харин мүнөө дээдэ мэргэжэлтэн hэльбэн шэнэлэгшэ А. Т. Силинэй хүтэлбэри доро тэрэ палатада хуушанайнь түхэл олгогдожо байна. Нэгэ хэдэн болоод, манай үеынхидэй уран гараар шэнэлэгдэhэн ородой эртэ урдын искусствын үшөө нэгэ дээжэ Кремлиин музейнүүдтэ орогшодто харуулагдаха юм.

Уран бэлигэй, гоё hайханай барагдашагүй дэлхэйтэ 60 шахуу жэлэй саана эхилhэн энэ туйлалтанууд гайхамшагтай юм. Тэдэнэй автор Николай Николаевич Померанцев мүнөөшье шэнэ ажал хэрэгүүдэй дүүрэн түсэб хүсэлэнтэй.

П. КОСОЛАПОВ,
ТАСС-ай корреспондент.

МҮНХЭДӨӨ МАРТАГДАХАГҮЙ

Дайнай утаа үнэрдэжэ, үхэлтэ далайе гаталжа гараһан хүн дахяад дайн байлдаан үеын үедэ бү үзэгдэг гэхэ байха. Иимэ бодолдо бишье ерэнхэйб. Энээн тухай Дамби Базарович Будацыреновэй нэгэнгэ бэшэ хэлэхыень хоёр шэхээрээ шагнаа һэмби. Энэ нүхэрнай хэн гээшэб? Иимэ асуудал урдаа табяад, бодол түрэн һуужа, тобшо тэды харюу үгэхэ хүсэлэнтэйб.

Дамби Базарович хэбэд номин Хэжэнгэ нютагһаа ургажа гараһан юм. Даруу номхон зантай, зоримгой, һаналаа бэелүүлжэ шададаг хүн бэлэй. Бэрхэшээлэй урда тородоггүй, хододоо урагшаа тэгүүлэн ябадагынь бүри бага наһанһаань элирһэн юм. Энэ шанар шэнжэнь хатуу шэрүүн дайн байлдаанай үедэшье, дайнай һүүлэй жэлнүүдэй бэрхэшээлтэй сагташье тобойжо харагдаһан.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда залуухан ябахадаа мордоод, дайнай дүүрэтэрнь эрэлхэг габьятай тулалдажа гараһан байха юм.

Дамби Базарович Будацыренов 179-дэхи артиллерийско-миномётно полкдо алба хэхэ зуураа, нугаршагүй хаба зориг нэгэнтэ бэшэ харуулһан байна. Энээнииень гэршэлһэн хэдэн орденууд үбсүүндэнь ялардаг. Илалтын үдэр Улаан Одоной орден, «Шэн габьяагай түлөө» гэһэн медаль зүүгэд, омогорхонги ябадагыншье һанагдана. Өөрөө дайшалхы габьяа тухайгаа олон үгэ дэлгэхэ дурагүй һэн. Нэгэ иимэ бэшэгһээ уламжалан, баримтата ушар тухай хэлэхэ дуран хүрэгдэнэ.

Манай Улаан Арми харата дайсаниие хамха сохин үдэр бүхэндэ урагшаа дабшажа байба. Илагдажа байһанаа дайсад мэдэбэшье, үсэд иэтэрүүгээр тулалдадаг һэн. 1945 оной январь һарада Бислэ мүрэнэй хоёр эрьедэ шанга тулалдаан болоһон. Эндэ тэдэнэй артиллерийскэ полк илангаяа шалгарһан байна. Буугай һомон аадартал адхаржа, урагшаа алхамш хэхын аргагүй. Гэбэшье миномётчик Будацыренов ямаршье бэрхэшээл соогуур дайсанда оншотой сохилто үгэдэг байһан. Январиин 14—15-да болоһон ехэ тулалдаанда дайсанай станкова 3, гарай 2 пулемет, 2 дот, хэдэн олон гитлеровецүүдые үгы хэһэн байха юм. Энэ баатаршалгынь ашаар подразделениин частьнууд урагшаа дабшаха аргатай болоо һэн.

Дайнай дүүрэхэдэ нүхэр Будацыренов түрэл нютагаа бусажа ерээд, удаан саган турша соо «Комсомольский» совхозой парторгоор хүдэлһэн байна. Нютагайнь зон тэрэнэй гаргаһан эрэлхэг габьяае сэдьхэл зүрхэндөө бүхөөр хадуун ябадаг лэ.

С. ХАНДАЖАПОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Телефон Телеграф Радио

ГАБЬЯАЕНЬ ҮНДЭРӨӨР СЭГНЭБЭ

Нүхэр Л. И. Брежневтэ «Маршалай одон» гэһэн маршалай тэмдэг ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота барюулһан тухай мэдээсэлые гадаадын информационно агентствэнүүд, радио, телевидени, хэблэлэй органууд үргэнөөр дамжуулна, толилно. Нүхэд Л. И. Брежневэй, Н. В. Подгорнын Кремль соо хэлэһэн үгэнүүдэй дүүрэн текстнүүдые хэдэ хэдэн социалис оронуудай газетэнүүд барлан хэблэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин ехэ нэрэ хүндэтэй байһан тухай Болгариин «Отечествен фронт» газетэ бэшэнэ. Теоретик, политик, алдарта КПСС-эй ба совет арадай хүтэлбэрилэгшэ элитэ ехэ шэнжэ шанарнуудаараа, мүн дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ашa туһада хэһэн ажал ябуулгаараа иимэ үндэр нэрэ хүндэдэ хүртэһэн байна гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Манай орон дотор нүхэр Л. И. Брежневэй нэрэ, ажал хэрэгүүд бүгэдэ арадай дурлалдэ, магтаал һайшаалда хүртэнхэй.

«Эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түшэг тулгууринь болохо Советскэ Союзай хүсые бэхижүүлхэ талаар, шэнэ дайнай аюул сараха тэмсэлдэ бүмбэрсэг дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдые элсүүлэн хабаадуулха талаар эсэшэ сусашагүй ажал ябуулга хэһээрээ Леонид Ильич Брежнев айхабтар ехэ нэрэ хүндэдэ хүртэһэн байна», — гэжэ Болгар-совет хани барисаанай бүгэдэ арадай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, Советскэ Союзай Герой, Болгариин Арадай Республикын Герой, Арадуудай хани барисаанай орденто, генерал-полковник Захари Захариев хэлэнэ.

«Советскэ Союзай өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал хүгжөөхэ, СССР-тэ коммунис байгуулалта тогтоохо талаар ехэ габьяатан байһанайнь түлөө Л. И. Брежневтэ Советскэ Союзай маршал гэһэн сэрэгэй дээдэ нэрэ зэргэ олгогдобо гэжэ бидэ. Венгриин коммунистнууд, тоолонобди, — гэжэ Венгриин партизануудай холбооной генеральна секретарь Дьюла Уста мэдүүлбэ. — Мүнөө, амгалан тайбан байдалдашье, Л. И. Брежнев газар дээрэ бата бэхи, үнэн зүб эб найрамдал хангахын түлөө, арадуудай гэрэлтэ һайхан ерээдүйн түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэлэн солдат зандаа үлэбэ. Элдэб янзын ажал ябуулгаараа, эсэшэ сусашагүй хүдэлмэрээрээ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь түрүү үзэлтэй бүхы хүнүүдэн дура татаһан байна. Бүгэдэ нииты эб найрамдал бэхижүүлгын ашa туһада хэһэн һайн һайхан хэрэгтээ бүри ехэ амжалта туйлахыень Л. И. Брежневтэ үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди».

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Советскэ Союзай өөрыгөө хамгаалхы хүсые бэхижүүлхын, улас хоорондын шэхардуу байдал һуларуулхын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө асари ехэ оролдолго гаргана гэжэ Чехословакиин «Правда» газетэ бэшэнэ. Тэрэнэй нэрэ нугаршагүй ленинецэй, шууд сэхэ интернационалистын, эб найрамдалай ба дэбжэлтын түлөө, бүхы арадуудай жаргалта байдалай түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэн һүлдэ болонхой.

Эб найрамдалай ашa туһада хэһэн ажал ябуулгаараа олоһон Л. И. Брежневэй нэрэ хүндэ хадаа Советскэ Союзай Коммунис партиин нэрэ хүндэ, эгээл ехэ социалис орон болохо СССР-эй нэрэ хүндэ мүн гэжэ «Берлинер цайтунг» газетэ тэмдэглэнэ.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ байһаараа Л. И. Брежнев Монголой ажалшадта хүндэтэй болонхой гэжэ Монголой Арадай революционно партиин ЦК-гай орган — «Үнэн» газетэ бэшэнэ. Хоёр дахин Герой Л. И. Брежневые совет арадай ёһолон хүндэлжэ байхадань, Советскэ Союз болон социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ тэрэнэй ехэ туһа хүргэһыень, хубитаяа оруулһыень МНР-эй арад зон тэмдэглэжэ байна.

(ТАСС).

ВЬЕНТЬЯН

Правительствын заседани

ТАСС

Манай партийно правительственна делегациин албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошоод бусалга амжалтатай байба гэжэ Лаосой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Лаосой Арадай-Демократическа Республикын премьер-министр Кейсон Фомвихан ЛНДР-эй министрнүүдэй кабинедэй эндэ болоһон заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Лаосой ба СССР-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлэн хүгжэхэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

ЛИССАБОН

ПКП-гэй ЦК-гай пленум

ТАСС

Португалиин Коммунис партиин ЦК-гай пленум боложо, орон дотор үнгэргэгдэхээ байһан президентын һунгалта тухай асуудалые хаража үзэбэ.

Революционно туйлалтануудые, демократическа эрхэ сүлөө хамгаалха, мүн коммунистнуудые хашаха харшалхагүй президентдэ кандидадые дэмжэхэ шухала гэжэ Компарти тоолоно гээд пленумэй тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

«Мүнөөнэй политическэ оршон байдалда орон доторхи демократическа хубилалтануудые хүгжөөхэ, үргэн ниитэ ажалшадай хүдэлөөнэй ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондохи харилсаае хангаха, парламентда зүүнэй үзэлтэй олонхиие бии болгожо, зүүнэй үзэлтэй правительство эмхид хэхэ гээшэ гол зорилгомнай болоно гэжэ Компарти тоолоно, — гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ. — Коммунис байгуулалтада эсэргүү шэнэ «нангин холбоо» тогтоохогүй, социалис парти болон апрелиин 25-най революциин сургаал һургаалнуудаар зоригжоһон сэрэгэйхидтэй ПКП-гэй харилсаа хүгжөөхые Компарти оролдохо юм».

Демократическа шэнэ гурим болон национальна бэеэ даaһан байдал хамгаалха программада түшэглэн, ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ аргатай сэрэгэй түлөөлэгшые республикын президент болгохын түлөө Компарти тэмсэнэ.

СОФИ

НРБ-гэй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Совет правительствын апрелиин 25-да гаргаһан мэдүүлгые Болгариин Арадай Республикын правительство онсо анхаралтайгаар шэнжэлэн хаража үзөөд, Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороо зүришэлдөөе политическэ аргаар гуримшуулан шиидхэхын тула шэнэ үүсхэл болоно гэжэ тэрэниие сэгнэнэ.

Хоорондоо таһаршагүй холбоотой гурбан асуудалые шиидхэһэнэй ашаар Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые үнэн зүбөөр, бата найдамтайгаар гуримшуулжа болоно гээд НРБ-гэй правительство гүнзэгыгөөр этигэнэ. Эдэмнай иимэ асуудалнууд юм:

— 1967 ондо Израилиин эзэрхэг түрэмхэй ябуулгануудай үеэр булимгаран эзэмдэгдэһэн бүхы Араб газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргаха:

— Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые, тэрэ тоодо өөһэдын гүрэн бии болгохо гэһэн эрхыень хангаха:

— Дүтын Зүүн зүгэй бүхы гүрэнүүдэй аюулгүй байдал ба хилэнүүдэйнь ойроо хүртэшэгүй байлгые, өөһэдөө даaһан байдалые, хүгжэн һалбарха эрхыень эдэнэртэ хангаха.

ХАНОЙ

Вьетнам арадай бата хүсэл зориг

ТАСС

Нэгэдэмэл Вьетнамай Национальна суглаае һунгаһан апрелиин 25-най бүгэдэ ниитын һунгалтын дүнгүүд эндэ соносхогдобо. Амгалан тайбан, бэеэ даaһан байдалтай, нэгэдэмэл социалис Вьетнамые амжалтатайгаар байгуулха талаар вьетнам арадай хүсэл зоригтой байһые һунгалта харуулаа. Үргэн ниитэ ажалшан арадай политическэ үндэр эдэбхиин оршон байдалда һунгалта үнгэрһэн байна гэжэ ниитэ Вьетнамай Соведэй тунхаглуулһан коммюнике соо тэмдэглүүлнэ. Һунгагшадай 98,77 процентнь һунгалтада хабаадаа. 492 депутат хүдэлмэришэдэй 80, таряашадай 100, гар урлалай хүдэлмэрилэгшэдэй 6, сэрэгэй алба хаагшадай 54, партийна ба гүрэнэй ажал ябуулагшадай 141, интеллигенциин 93, шажанай 18 түлөөлэгшэд депутадаар һунгагдаа.

Вьетнамай Эсэгэ ороноо хамгаалха фронтын гү, али Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын зүгһөө бүхы депутадуудай кандидатуранууд дэбжүүлэгдэжэ, диилэнхи олонхиин дуу абаһан байна.

„БУРЯАД ОРОН—76“ гэһэн фотоконкурсдо ерэһэн зурагуудһаа.

ЕХЭ ХҮСЭН

П. ЯХНОВЕЦКИИН фото.

Шри Ланки. Энэ аралай джунглида хоморой ангууд олоор үзэгдэдэг. Эндэ зэрлиг заанууд һүрэг һүрэгөөрөө нишэ тишэ саг үргэлжэ ябажа байдаг.

ТАСС-ай фотохронико.

СПОРТ

Агуу илалтын хүндэлэлдэ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 31 жэлэй ойдо зорюулагдажа, спортын элдэб зүйлнүүдээр мүрысөөн үнгэргэгдэһэн байна. Эдээн тухай тобшохоноор хөөрэхэмнай.

ВЕЛОСИПЕДЭЭР олон үдэрэй урилдаан манай республикын хэдэн аймагай үргэн дэлюун дэбисхэр дээгүүр үнгэрэн гараһан байна. Спортын хэдэн бүлгэмэй 25 велосипедист совет арадай гайхамшагта һайндэрэй хүндэлэлдэ уригдаба.

Мүрысөөн зургаан шатаар үнгэрөө. Түрүүшын шатада «Спартагай» түлөөлэгшэ Александр Бруднев илажа гараа һэн. Гурбадахи үдэр тэрэ мүн лэ урагшатай байба. Хоёрдохи шатада Геннадий Орехов эрхимлээ. Саашанхи гурбан шатада Николай Лопатин («Урожай») амжалта туйлажа, эсэсэй дүнгүүдээр нэгэдэхи һуури эзэлбэ. «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд Юрий Бурдуковский, Геннадий Орехов урилдаанда хоёрдохи-гурбадахи һууринуудта гараһан байха юм. Н. Лопатин эгээл эдэбхитэй урилдаашан гэжэ тоологдоо.

«Труд» бүлгэмэй велосипедистнүүд командаараа нэгэдэхи һуури эзэлжэ, 1 шатын дипломоор, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаба. «Урожай», «Спартак» бүлгэмүүдэй спортсменүүд удаадахи һууринуудта гараһан байха юм.

* * *

ИЛАЛТЫН ҮДЭРЭЙ хүндэлэлдэ эхэнэрнүүдэй, эрэшүүлэй дунда волейболоор нэгэ үдэрэй мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Эхэнэрнүүдэй 3, эрэшүүлэй 5 команда нааданда хабаадаа.

«Труд» бүлгэмэй волейболист басагад онсо шалгарба. Залуушуулай суглуулагдамал команда — хоёрдохи, ВСТИ-гэй студентнэр гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

Эндэ «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд тухай тогтожо хэлэлтэй. Эдэнэр бүхы уулзалгаа 2:0 тоотойгоор шүүбэ. Ольга Евсюкова, Нина Шнайдер гэгшэд илангаяа һайнаар наадаа.

— Байгша ондо «Трудай» эхэнэр волейболистнууд жэгдэ һайнаар наадана. Эдэнэр республикынгаа чемпионууд болоод, Сибириин зоно сбогоо гурбадахи һуури эзэлээ һэн. Залуу басагад Галина Тулаева, Ольга Тютрина гэгшэдэй ерэхэдэ, командын арга шадабари улам үргэдэһэн байна. — гэжэ тренер В. Е. Кончевский хөөрэнэ.

Эрэшүүлэй дунда улам үсэд шанга тулалдаан болобо. Түгэсхэлэй нааданда Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэр «Трудай» хүбүүдтэй уулзаа. Түрүүшын партида студентнэр 16:14 тоотойгоор шүүбэ. Саашадаа «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд эдэбхижэжэ, нүгөөдэеэ 15:3, 15:8 тоотойгоор илаһан байна. Георгий Вальчугов, Анатолий Гунько Валерий Синин, Анатолий Чернецов гэгшэд һайнаар наадажа, олон очко асарба. «Динамын» ветеранууд гурбадахи һуури эзэлээ.

* * *

БҮГЭДЭ АРАДАЙ һайндэртэ зорюулагдажа, городкигаар мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Эндэ Улаан-Үдын шэлэй заводой городкишад илажа, дурасхаалта шанда хүртөө. Локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортсменүүд хоёрдохи һуурида гараһан байха юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ТОБШОХОНООР...

▽ ХОККЕЙ. Москвагай «Динамо» командын хоккеистнүүд СССР-эй кубогта гурбадахяа хүртэбэ. Түгэсхэлэй нааданда эдэнэр ЦСКА-гай командатай уулзаһан байна. Уулзалгын 1:1 тоотойгоор дүүрэхэдэ, нэмэлтэ саг үгтэһэн юм. Тиин эндэ «Динамын» хоккеистнүүд мэргэн байжа, 2:1 тоотойгоор шүүжэ гараа бшуу.

▽ УРАН ҺАЙХАНАЙ ГИМНАСТИКА. «Студентскэ трибуна» газетын кубогта хүртэхын түлөө Софи хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ Ставрополиин Наталья Крашенинникова эрхимлэбэ. 14 ороной спортсменүүд нааданда хабаадалсаһан байгаа.

▽ БАСКЕТБОЛ. СССР-эй эдиршүүлэй суглуулагдамал командын баскетболистнууд США-да нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэхэдөө үшөө хоёр илалта туйлаба. Эдэнэр Цинциннати хотодо нютагай залуушуулые — 96:84, Нью-Йоркдо Индиана штадай спортсменүүдые 101:100 тоотойгоор шүүһэн байна. Эндэ манай командын түлөөлэгшэ Василий Федоринов эгээл мэргэн байгаа. Тэрэ хоёр нааданда 20—23 очко командадаа асарба.

▽ МОРЕОР УРИЛДААН. Оронойнай эрхим гэгдэһэн урилдагшад СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Минск шадарай Ратомка тосхондо мүрысэжэ эхилбэ. Энэ мүрысөөндэ илагшад олимпиин наадanай командын бүридэлдэ абтаха юм.

▽ ВЕЛОСИПЕД. Грузиин телевидениин ехэ шанда хүртэхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Һүүлшын үдэрэй 4 километрэй урилдаанда Москвагай Виктор Соколов, Энвербек Хамидулин, Тулын Виктор Петраков, Краснодарай Александр Перов гэгшэд зайгаа 4 минута 30,06 секунда соо гаталжа эрхимлэбэ.

▽ ҺУР ХАРБАЛГА. Ашхабад шадар һур харбалгаар ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн нааданда 120 спортсмен хабаадалсана. Энэ хадаа Монреальда эхилхэ Олимпиин наадanай урда тээхи ехэ һорилго, эрхимүүдээ тодоруулха шалгалта болоно.

(ТАСС).

ЗОНОЙ ЭРИЛТЭ ХАНГАГДАНА

Үнгэрэгшэ табан жэлэй турша манай республикын нөөсэлгын кассанууд муу бэшээр хүдэлжэ гараа. Энэ үе соо нөөсэлгын кассануудта 78 миллионһоо үлүү мүнгэн оруулагдаһан, 3 миллион түхэригэй гүрэнэй 3 процентнэ облигаци худалдагдаһан байна. Коммунальна болон бусад предприятинуудһаа ородог оршо үргэдэһэн, колхозшагуудай, совхозуудай, хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай болон хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэнһөө нөөсэлгын кассануудта оруулдаг мүнгэнииинь хараатай дээшэлһэн байха юм. Иимэ аргаар гансахан үнгэрэгшэ жэлэй турша 19 миллион түхэриг орoo.

Нөөсэлгын кассануудаар ажалшадай салин хүлһэ үгэдэг арга ехэ удха шанартай байгаа. Юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, хүдэлмэриин саг алмагдадаг, ажалһаа һаатаха, салин гараһан үдэр ниитын гурим эбдэхэ ушар үсөөн болодог гэжэ баталагдаһан байна. Цех, участогуудта салин хүлһыень хубаажа үгэхын түлөө урдань мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй кассирай уялга дүүргэхэ баатай болодог һаань, мүнөө энэ хэрэгээ болёо.

БАМ-ай барилгада хабаадалсажа байһан барилгашад нёдондо жэлһээ эхилжэ автомашина худалдажа абаһан мүнгэеэ нөөсэлгын кассануудаар түлүүлхэ арга боломжотой болоо. Мүнөө БАМ-ай барилгын боложо байһан газарнуудай кассануудта 1674 нөөсэлгэ автомашина худалдан абахаар хэгдэнэ.

1948 ондо гараһан гүрэнэй 2 процентнэ облигацинис бусаажа абаха талаар кассанууд горитойхон хүдэлмэри ябуулаа. Тингэжэ 4 миллион түхэригэй облигаци бусаагдаа.

Нөөсэлгын кассануудай дүүргэдэг үүргэ жэлнээ жэлдэ ехэ боложо байнхай. Энээнтэй хамта республикымнай олохон кассануудай байрань таарамжагүй муу, мүнөө үеын байдалай эрилтэдэ хүрэнэгүй. Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд энэ асуудалда бага анхарал хандуулна гэжэ һанагдана. Тиимэһээ саашадаа шэнэ байрануудаар хангаха ябадалда туһалха заабза гэжэ найдагдана.

Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө манай ажалшан арад айхабтар ехэ зорилгонуудые урдаа табяа. Арбадахи табан жэлэй турша зоной байдал улам һайжарха. Энээнтэй хамта нөөсэлгын кассын коллективүүд социалис уялга абаад, арад зонтойгоо нягта холбоотойгоор хүдэлжэ, урдаа табиһан зорилгонуудаа дүүргэхээр шиидэнхэй.

С. МОНИЕВ,
Буряадай АССР-эй гүрэнэй нөөсэлгын кассын управлениин оперативна таһаган начальник.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Поли бүхэндэ — шанарай тэмдэг» — түрүү бэшэг. «Шалгалтын муу байһан дээрэһээ» — арадай хиналтын комитедэй болон «Правда Бурятии» газетын шалгалта «Социалис мүрысөөнэй дэбтэр» — суглуулбари. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда «Бэлшээри» — А Климовэй статья. «Барилганууд дээрэһээ мэдээсэнэ» — суглуулбари. «Үдэр үдэрэй һонин» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда: «Хүндэтэйгөөр уггаха, найнаар хандаха» — «Правда Бурятии» газетын шалгалта. «Социализмын оронуудаар» — суглуулбари. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭЖРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10. 15 — «Бидэнэр дууланабди, нааданабди» (үнгэтэ). 10.30 — Забһарлалга. 10.40 — «Хүхюу урилдаанууд» (үнгэтэ). 11.25 — «Композитор Эдвард Григ». 11.50 — Спортлотогой» тираж. 12.00 — Шэнэ һонин. 12 10 — «Мүнөө сагай эрдэм наука» (үнгэтэ) 12 40 — РСФСР-эй искусствын мастернуудай концерт. 13.40 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «КПСС-эй XXV съезд. Мүнөө сагай хоёр системын суртал бодолой зүришэлдөөнэй онсо шэнжэнүүд тухай». 14.10 — «В добрый путь» (үнгэтэ). 15.50 — Забһарлалга. 16.00 — «Баатаршалга» гэжэ полевой почто. 16.30 — Футболоор СССР-эй кубогто хүртэхын түлөө. ЦСКА — «Торпедо». 17.30 — «Время». 18.30 — Симфоническа хүгжэмэй концерт (үнгэтэ). 18.50 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «КПСС-эй XXV съезд. Мүнөө сагай хоёр системын суртал бодолой зүришэлдөөнэй онсо шэнжэнүүд тухай». 19.20 — «Эд бараа — ажалшадта». 19.50 — Телевизионно һонин. 20.10 — Улаан-Үдын «Современник» студиин «Факт биографии» гэһэн киноочерк. 20.30 — КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө.

«Орбита». 21.00 — Шэнэ һонин 21.15 — Забһарлалга. 21.25 — «Баатаршалга» гэжэ полевой почто. 22.20— Футболоор СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө ЦСКА — «Торпедо» наадаха (үнгэтэ). 23.50 — «Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.20 — «В добрый путь» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 21.00 - «Сердце Бонивура» — уран һайханай телевизионно фильм (3-дахи сери).

УНШАГТ[...] һонирхохо[...] байхат

НЮУСА ЕХЭТЭЙ [...] НУУР

ЗУНДАА энэ нуур [...] шье бусадһаа илгар[...] юм. Хүхэ номин шэн[...] мэгэр хүхэ ипатай. [...] иимэһээ тэрэ Хүхэ нуур [...] нэрлэгдэдэгшье байжа [...] Энэ нуур газар [...] бурьялан гардаг [...] эхитэй юм гэжэ наһат[...] хэлсэдэг. Зундаа нуур[...] арюун тунгалаг [...] Тиимэһээ 5 метр [...] бишыхан загаһадай һүү[...] хүдэлгэн, аргаахан [...] ябахань харагдадаг.

Хүхэ нуур үшөө [...] илгаатай юм. Намар[...] дөө нуурай уһан [...] дулаабар бүлеэн байда[...] мэһээ 40 градус хүйт[...] болоходо, нуур мүл[...] хүрэдэггүй. Сумска [...] дэбисхэр дээрэ байдаг [...] нуурта нугаһад [...] Эдэнэр дүтэ шадарай [...] тосхонуудай үхибүүдһэ[...] даггүй. Балшар бага [...] хилээмээр эдэниие ха[...] даг байна.

ТОТИ ШУБУУН БА[...] ТАМХИН

США-гай Хьюстон хо[...] теринарнууд угаа һонин, [...] бэрхэшээлтэ ушартай то[...] бо. Яажашье ядахадаа. [...] роо хөөрэлдэжэ, энэ асу[...] шиидхэһэн байна.

Ушарынь юуб гэхэд, [...] зилиин хоморой шуг[...] шубуунай эзэн эхэнэр [...] мэл шубуугаа арга[...] тула нэгэ газарһаа нүг[...] абаашаба ха. Тэд [...] эмзэггүй һайн гэжэ ха[...] гүй тэрээндэ хэлээ. [...] ти шубуунииинь [...] лабагүй Яагаа гээшэб? [...] тоти шубуун юрэ ээзэ[...] һажаана гэжэ хөөрэл[...] хабаадагшад баталба. [...] гэхэдэ, эзэнииінь үйгагүй [...] хинша, хододоо ханяха[...] даг байгаа гэхэ.

ЗАГАҺАШАД БОДО[...] ГАХАЙ БАРИБА

МАНТАН ТОМО сүрхай[...] һаа гадна, губшуурта[...] гахайн орошоод байхые [...] хадаа, загаһашад гайхан[...] лылдэбэ.

Томо гэгшын һоёотой [...] бодон гахай загаһашадые [...] рамсаараа, губшууриһаа [...] хые оролдон, зэрлиг [...] ноор тэршэлбэ. Ямаршье [...] загаһан һаань, барижа [...] пэмди. Харин бодон [...] яажа номгоруулалтай [...] гэжэ хүнүүд һанаата [...] Удаан саг соо тулалда[...] рүүшээр тэрэниие уяд [...] губшуур соохоо гаргаба.

Ожорхо хулһанай [...] амидардаг бодон гахай [...] губшуурта орошоо [...] Ушарынь юуб гэхэдэ, [...] Арнасай, Лйдар гэжэ [...] сөөрэмүүдэй эрьс шаоарс[...] тагуудта асарагдажа [...] һан бодон гахайнууд [...] бэлиэхэһээ гадна, [...] ушарта уһан соогуур [...] аралнууд дээрэ гарадаг. [...] гэжэ ябатараа энэ [...] загаһашадай табиһан [...] та орошоо хэбэртэй.

ПРИМОРИИН АНТИЛОПОНУУД

ПРИМОРИИН хадата [...] тагай антилопонуудай [...] ридхэл абажа дүүргэбэ. [...] хизаарта 250 антилопо [...] на гэжэ тоологдоо.

«Улаан дэбтэртэ» [...] һэн энэ хоморой шухаг [...] тан манай орондо һүмбэр[...] та Приморидо, гол [...] зовско ба Сохит[...] заповеднигууд соо [...] байна. Һүүлэй үедэ энд[...] нэй тоо нилээд олошоро[...]

ВЕЛОСИПЕДЭЭР ДЭЛХЭЙЕ ТОЙРОХ[...]

ЭНЭДХЭГ орондо [...] даг Бриджпал Сингх [...] бүхы оронуудай дэбисхэ[...] гүүр үнгэрэн гаража, ве[...] дээр түби Эдэлхэйг то[...] аяншалһан түрүүшын [...] лохо байна. Б. Сингх [...] май һарада Музафар[...] хи түрэл гэрһээ аян[...] гараһан юм гээд [...] Индиа» газетэ бэшэнэ.

27-той аяншалагша [...] соо 70 ороной дэбисх[...] гүүр үнгэржэ, 64 мян[...] метр гаталһан байна.

МОРИН ЭНЕЭДЭГ[...]

МОРИН энеэжэ [...] аал? Шадаха юм бай[...] циин ан амитаниие [...] тэжээгшэ Лео гэжэ [...] эхэнэр «Вискэдэ [...] холёод үгэхэдэмнил, [...] энеэдэг юм» гэнэ.

(ТА[...]

Редактор Р. Б. ГАРМА[...]

Манай адрес, теле[...]
Индекс: 670000, [...] Удэ, ул. Ленин[...] Телефоны: реда[...] 2-54-54, приемная — [...] зам. редактора — [...] зам. редактора — [...] отв. секретаря — [...] секретариат — 2-6[...] делы: партийной [...] 2 60-91, сельского [...] 2-64-86, 2-63-86, пр[...] и агитации — 2-56-3[...] мышленности и строи[...] — 2-61-35, советс[...] тельства и быта — [...] культуры и школ — [...] писем и селькоров- [...] информации — 2-3[...] щественная при[...] 2-56 62 машинное [...] 2-57-63, корректо[...] 2-35 95, фотолабор[...] 2-33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00564. Заказ №[...]